Published and distributed under permit (No. 781), authorized by Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA"

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., ЧЕТВЕР, 16-го ЖОВТНЯ 1919. Ч. 123. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. THURSDAY, OCTOBER 16, 1919. No. 123.

УГОДА МІЖ ПЕТЛЮРОЮ І БОЛЬШЕВИКАМИ.

Услівя угоди: признане независимости України і спільна боротьба проти Денікіна.

ПРОТЕСТ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА ПРОТИ ПАНОВАНЯ ДЕНІКІНА НА УКРАЇНІ.

ДЕНІКІН ЗАВОДИТЬ НА УКРАЇНІ ЦАРСЬКИЙ РЕЖІМ. — УКРАЇНСЬКА МОВА В ШКОЛІ І УРЯДАХ ЗАБОРОНЕНА.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

ПЕТЛЮРА ЗАКЛЮЧИВ МИРОВИЙ ДОГОВІР З БОЛЬШЕВИКАМИ.

Українські війска Петлюри борють ся тепер спільно проти Денікіна.

КОПЕНГАГЕН, 13. жовтня. — Телеграми, які нині надійшли з Берліна, доносять, що український гетьман Семен Петлюра проголосив війну проти Денікіна сейчас після заключеня мира з російським савєтським правительством.

Мировий договір опираєть ся на услівю, що савєтське правительство признає независимість України.

Українські війска ген. Петлюри виступають тепер спільно зі савєтськими війсками проти армії ген. Денікіна.

Се півурядове донесенє зістало потверджене українською дипльоматичною місією в Копенгаген.

ВІЙСКА ҐЕН. ДЕНІКІНА ЗДОБУЛИ ЧЕРНИГІВ.

В околиці Києва стоять у боротьбі з українськими і большевицькими війсками.

ЛОНДОН, 13. жовтня. — Як се доносить бездротна телеграма від ґен. Денікіна, війска ґен. Денікіна, команданта протибольшевицьких війск в полудневій Росії, здобули важне місто Чернигів, столицю ґубернії тої-ж назви, і розпочали в околиці Києва наступ проти спільної армії, зложеної з большевиків і українських війск Петлюри. Наступ триває дальше.

(Чернигів, столиця чернигівської ґубернії, лежить 75 миль на північ від Києва).

ВІДОЗВА УКРАЇНСЬКОГО УРЯДУ ДО ДЕРЖАВ АЛІЯНТІВ.

Протест українського правительства проти насильств Денікіна.

Український уряд через радіо звертає увагу держав Антанти, а також всіх инших держав Европи на той головний момент боротьби Українців з большевиками, коли українське війско заняло Київ 30. серпня с. р.

О 9. годині рано слідуючого дня почали сходити до Києва відділи добровольців під командою ґен. Бредова. Входили без одного вистрілу, бо війска Української Републики не хотіли уряджувати бою з війсками Денікіна на улицях міста і тому їх приходови не противили ся, уважаючи, що залагоджене сего питаня є можливе мирним способом, а також що знали, що Денікін не має жадного права на Київ, котрий був відбитий від большевиків Українцями. Вийшло цілком инакше. Денікінці, котрі війшли до міста, мали численну перевагу на своїй стороні і відразу заняли вороже становище супроти війск Української Народної Републики. Цілком зрозуміло, що се привело до потичок, тим більш, що Денікінці пробували обезброїти декотрі українські відділи. Щоби уникнути непотрібного проливу крови, а також дбаючи про населенє, українські війска вийшли з Києва. Ясно, що армія Денікіна без огляду на загальну небезпеку від большевиків поставила собі метою знищити Українську Народну Републику, се є тосаме, чого хотять і большевики. Армія Денікіна прийшла до Києва без жадних перешкод з боку большевиків, бо сї всі свої сили направили проти України, відкриваючи в той спосіб фронт проти Денікіна. Маючи на увазі, що Денікін також бореть ся проти большевиків, Український Уряд, отримавши вісти про наближенє війска Денікіна, зробив відповідні розпорядженя для уникненя можливих непорозумінь між обома війсками. Українська висша команда вислала спеціяльну комісію під проводом ґен. Омеляновича-Павленка, котра мала вести переговори з армією Денікіна. Начальник війск Денікіна київського району відповів на се, що війска Петлюри є уважані за большевиків і катеґорично відмовив ся вести переговори. Рівночасно розпочали власти Денікіна в занятій ним частині України енерґічну боротьбу проти української культури. В школах, церквах і урядових інституціях уживанє української мови заборонено. Таке поступованє дражнить нарід і дальше уживанє такої системи приведе до нового кровопролитя. Замісць сподіваного порозуміня в цїли спільної боротьби проти большевиків готовить ся нова внутрішна боротьба. Денікін помагає большевикам, ослабляючи свої і наші сили. Уряд Української Народної Републики на підставі висше зазначених фактів уважає своїм обовязком запротестувати проти наступу армії Денікіна, будучи певним, що держави Антанти в імя гуманности ужиють свого впливу на Денікіна, щоби змусити його порозуміти ся з висшою українською командою, негайно очистити край, завойований українським війском, вивести своє війско з української території. Се конечне длятого, щоби українські війска могли вести дальшу боротьбу проти большевиків, що вважають своїм головним завданєм. Українська армія є тої думки, що тільки маючи один загальний стратеґічний плян, в котрому були би узгляднені і продумані всі чинники, може запевнити побіду над большевиками і ліквідацію большевицького панованя.

Підписали: **Ісак Мазепа**, міністер-президент Української Народної Републики; **Андрій Левицький**, за міністра закордонних справ.

Вашінґтон, 13. жовтня. — Від секретаріяту місії. — **В. Козакевич.**

РУМУНИ НА ПОКУТЮ І ГУЦУЛЬЩИНІ.

Краківський „Час" подає, що Румуни не опустили цілого Покутя і Гуцульщини, але лишили під своєю окупацією частину краю здовж горішного Чорного Черемошу від його жерел під Комановою через Бабу, Медову, Буркут, Шибене, Яворник по Жабє, яке знаходить ся в польських руках.

(„Шлях", 17. вересня 1919 р.)

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛЯНСТВО НА УГОРЩИНІ В ОБОРОНІ СВОЄЇ САМОУПРАВИ.

Протест проти румунської і чесько-словацької заборчости.

Є змаганя частину Мараморощини віддати Румунам, а добру третину Угорської України прилучити до Словаччини.

Проти обох сих затій запротестувало рішучо місцеве українське селянство. Зокрема-ж горячі протести йдуть проти сього, щоби ціла західна частина Угорської України з 200.000 людности мала бути прилучена до Словакії. Місцеві селяни скликують в сїй справі віча з протестом і одно з таких віч у Гуменнім, земплинського округа, ухвалено отсї резолюції:

Народне зібранє 1.000 селян в Гуменнім:

1) Протестує проти відлученя Земплинської і других західно-руських жуп (округів) від автономної Карпатської Руси і домагаєть ся справедливого зєднаня всіх округів з українським (гр. кат.) населенєм в одну автономну цілість.

2) Протестує рішучим способом проти многих надужить при народній переписи, яку переводять в українських округах і селах, і заявляє, що українське населенє не може признати справедливу перепись, переведену словацьким урядом на мадярський лад.

3) Перестерігає чесько-словацьке правительство перед сумними наслідками немилосерних реквізицій у бідних голодуючих горців.

Взиває правительство прийти з активною допомогою селянам в боротьбі з дикими свинями і оленями.

5) Домагаєть ся швидкого й справедливого переведеня розділу панських земель і пасовиск поміж безземельних і малоземельних українських селян і робітників.

6) Домагають ся як найскорше усуненя соромних рабських повинностий „каблини і роковини".

7) Домагають ся учити в школах своїх українських дітий по українськи і українськими учителями.

(„Шлях", 17. вересня 1919 р.)

АЛІЯНТИ УХВАЛИЛИ ПРОГОЛОСИТИ СЕВАСТОПІЛЬ ВІЛЬНОЮ ПРИСТАНЕЮ.

ЛОНДОН, 14. жовтня. — Бездротна телеграма з Москви доносить, що аліянти ухвалили проголосити Севастопіль вільною пристанию.

(Пристань Севастопіль лежить на Кримі. Севастопіль був до тепер головною підставою російської чорноморської воєнної фльоти).

В РОСІЇ.

КРАПОТКІН ВЗИВАЄ АЛЇЯНТІВ, ЩОБИ ВІДКАЗАЛИ ПОМОЧИ КОЛЧАКОВИ І ДЕНІКІНОВИ.

Їх побіда рівнаєть ся привереню монархії і реакції.

ЛОНДОН, 14. жовтня. — „Дейли Геральд", орган зорганізованих робітників, оголосив нині відозву князя Петра Крапоткіна, звісного провідника революціонерів за царських часів, в якім взиває, щоби аліянти відказали Колчакови і Денікінови своєї помочи.

Кн. Крапоткін заявляє, що їх побіда означає „безпроволочне приверненє монархії і реакції".

САВЄТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗАРЯДИЛО ЗАГАЛЬНУ МОБІЛІЗАЦІЮ.

Всі мусять вправляти ся у воєннім ділї.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС, 14. жовтня. — Російське савєтське правительство видало розпорядженє, щоби все населенє краю безпроволочно вправляло ся у воєннім ремеслі, як се доносять вісти, одержані з Росії. Навіть селяни, коли не є заняті працею в поли, обовязані відбувати вправи.

Ряди червоної армії збільшають ся.

ЛОНДОН, 13. жовтня. — Московська бездротна телеграма доносить, що небезпека, яка грозить савєтському правительству з причини успішного наступу армії ґен. Денікна, дала привід до реорґанізації і скріпленя червоної армії.

Міжтим, як се доносять вісти, сильно поширюєть ся революційний рух серед сибірських війск адм. Колчака. В самім Омску має находити ся у вязниці поверх 2.000 офіцирів і жовнірів з армії Колчака.

Справа поживи в савєтській Росії помимо втрати України з кождим днем поліпшаєть ся. З околиць, занятих червоною армією у західній Сибіри, приходять заєдно до Москви поїзди з поживою.

Ґен. Денікін доносить про побіду над Волгою і на Україні.

ЛОНДОН, 14. жовтня. — Урядовий звіт головної кватири ґен. Денікіна доносить, що армія добровольців під командою ґен. Вранґля здержала наступ большевиків на північ від Царицина між Волгою і Доном.

В околиці Іловінск війска добровольців знищили 344. полк большевиків, беручи 650 жовнірів в полон.

В битві на Україні, яка скінчила ся здобутєм Чернигова, війска ґен. Денікіна взяли велику воєнну добичу і увільнили з вязниці 200 закладників, яких большевики вже засудили були на розстрілянє.

Ґен. Денікін надієть ся бути за місяць в Москві.

КОПЕНГАГЕН, 14. жовтня. — Вісти з Росії доносять, що большевицьке правительство опинило ся з приводу успішного наступу армії ґен. Денікіна в дуже критичнім положеню.

Одна російська часопись доносить, що ґен. Денікін має надію вже в протягу місяця заняти Москву та що большевики втратили вже зовсім надію на побіду.

На случай занятя міста Тули війсками ґен. Денікіна савєтське правительство перенесеть ся з Москви до Туркестану, як се доносять деякі часописи.

Ґен. Юденич кличе Латишів і Естонців на нараду.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС, 13. жовтня. — Одержані вісти доносять, що російські війска полковника Авалова-Бермонда здержали наступ латиських війск, які були висаджені англійськими кораблями в Лібаві.

„Загальне російське правительство" ґен. Юденича запросило після здобутя Риґи Латишів і Естонців на спільну нараду в Мітаві. Цілею сеї наради має бути, як се заявив полковник Авалов-Бермонд, вишуканє способів, щоби запобігти дальшому проливови крови і довести до якоїсь спільної акції проти большевиків.

Латиші відзискали передмістє Риґи.

КОПЕНГАГЕН, 13. жовтня. — Латиські війска перейшли ріку Двину і обсадили передмістє Риґи, положене на лївім березї ріки, як се доносить телеґрама з Венден.

Місто Риґа находило ся через пять днів під сильним бомбардованем німецьких гармат, яке заподіяло в місті велику шкоду.

Телеґрама додає, що члени латиського правительства утікли з Риґи до Венден, куди перенесено тимчасово осідок латиського правительства.

Получене з Литвою зовсім перерване.

НЮ ЙОРК, 14, жовтня. — Каблеві компанії подали до відома, що телеґрафічне получене з Литвою зістало перерване. Вісти, одержані з Лібави доносять, що з приводу воєнних операцій на литовських землях наступила перерва також в почтовій і зелізничій комунікації на Литві.

У ФРАНЦІЇ.

Клемансо має намір зовсім уступити.

ПАРИЖ, 13. жовтня. — Премієр Клемансо заявив в розмові з многими послами, що має намір по переведеню виборів зовсім усунути ся з поля політичного.

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

КАБІНЕТ РАДИТЬ БЕЗ ПРЕЗИДЕНТА.

Правительство має до полагодженя трудні справи.

ВАШІНҐТОН, 14. жовтня. — Нині в друге від часу повороту президента Вілсона з Франції зійшли ся члени кабінету на засїданє без президента.

Кабінет має до полагодженя велике число дуже важних і пекучих справ. Кабінет у своїм звіті признає, що страйки спричинили незвичайно критичне положенє в краю. Воно ще значно поґіршило би ся, коли би до теперішних страйків прилучили ся ще й другі, а передвсім страйк майнерів, якого небезпека не є усунена.

Нарадами проводив державний секретар, Роберт Ленсінґ. Відбуте засїданя без президента вказує з одної сторони, що є богато справ, з полагодженєм яких не можна зволікати, з другої знова, що президент Вілсон з причини недуги довший час не буде міг брати участи у своїй праці яко президент.

З МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ГОЛОВНУ РАДУ МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ МАЄ ЗАСТУПИТИ РАДА АМБАСАДОРІВ.

Нарадами буде проводити Пішон, французький міністер загр. справ.

ПАРИЖ, 14. жовтня. — З політичних кругів доносять, що місце головної ради мирової конференції обійме рада амбасадорів під проводом французького міністра загр. справ Пішона. Маршалок Фош має засїдати в сїй новій раді з дорадчим голосом.

ФРАНЦІЯ ПОТВЕРДИЛА МИРОВИЙ ДОГОВІР З НІМЕЧЧИНОЮ.

Французький президент проголосив загальну демобілізацію.

ПАРИЖ, 14. жовтня. — З уваги на те, що обі палати, палата послів і сенат, перевели вже ратифікацію мирового договору з Німеччиною, французький президент Поанкаре підписав декрет в справі загальної демобілізації армії, що рівнаєть ся заперестаню воєнних операцій.

НА БАЛКАНІ.

Хлопське правительство в Болгарії.

ПАРИЖ, 14. жовтня. — Звісний провідник радикальної партії селян, Стамбулівський, утворив новий кабінет, як се доносить телеґрама зі Софії.

Члени нового кабінету годять ся підписати мировий договір в повнім змісті, як він був предложений мировою конференцією.

В склад кабінету війшли між иншими: Мадяров, міністер заграничних справ; Кальов, міністер війни, і Дімітров, міністер внутр. справ.

Нове правительство, хоч воно годить ся з конечности приняти мирові услівя, подиктовані Болгарії мировою конференцією, так з другої сторони воно має намір перевести далекосяглі большевицькі реформи у внутрі краю, яких загорілим речником являєть ся теперішний премієр кабінету, Стамбулівський.

Бруса і Адріянопіль в руках турецьких націоналістів.

АТЕНИ, 13. жовтня. — Телеґрама з Царгорода доносить, що Бруса, давна столиця турецьких султанів, положена 57 миль від Царгорода, опинила ся в руках турецьких націоналістів.

Адріянопіль, по Царгороді найважнійше місто в европейській Туреччині, признало також націоналістичне турецьке правительство.

Голова турецького націоналістичного правительства, Мустафа Кемаль Паша, повідомив кореспондента „Асошіейтед Прес", що нове правительство видало строгі зарядженя в справі охорони вірменського населеня перед погромами.

В АНГЛІЇ.

Англійські соціялісти приняли третий комуністичний інтернаціонал.

ЛОНДОН, 13. жовтня. — Англійська соціялістична партія ухвалила переважаючою більшостию голосів приняти „третий комуністичний інтернаціонал", проголошений на всесьвітовім зїзді комуністів в Москві.

Дальше ухвалила партія зірвати всяку злуку з давним „соціялістичним міжнародним бюром".

В АВСТРІЇ.

Тироль не вірить, щоби Австрія удержала, ся.

ВІДЕНЬ, 13. жовтня. — На засїданю все-австрійської конференції контрольор поживи Левенфельд запитав д-ра Шумахера, який є представником Тиролю, длячого їх край замкнув границї і заборонив висилку поживи до Відня.

Др. Шумахер дав на те слідуючу відповід:

„Тому, що ми не віримо, щоби австрійська держава удержала ся, а ми вважаємо за вказане приготовити ся на її упадок. Тому ми й волімо, щоби пожива позістала в краю".

"SVOBODA". (LIBERTY)

the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31. 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодинокє число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ ВІД ПОЛЬСЬКОГО ЗЛОЧИННОГО НАЇЗДУ!

ВІД ПРАВИТЕЛЬСТВА УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ.

Наступом обєднаних наддніпрянських і наддністрянських українських військ 30. серпня була взята столиця України Київ.

Російські большевики-комуністи, обороняючи Київ від наступавших українських частин, відкрили фронт для рідних їм по національности військ ґенерала Денікіна, а 31. серпня частини російської армії добровольців увійшли в Київ, причім без попередженя напали на українських козаків.

Народнє Правительство Української Республіки знало про боротьбу військ Денікіна з комуністами на території України, і вважаючи, що обовязком всякого правительства є берігти народню кров, хотіло вірним шляхом розвязати справу з військом ґенерала Денікіна.

З відома Правительства, ще до взяття Києва нашою Висшою Командою була вислана військова делеґація до команди армії добровольців в справі встановлення взаїмних відносин між військами, які борють ся проти комуністів-большевиків на території України.

Заходи Правительства не мали успіху. Команда частин армії добровольців заявила, що війска, які бють ся під командою Головного Отамана Петлюри, є большевиками і що армія добровольців буде вести війну з військами Народної Республіки.

Правительство Української Народної Республіки заявляє всім громадянам України, що воно вело боротьбу з чужоземною силою російських комуністів за землю, волю і добробут нашого народу в Незалежній та Самостійній Українській Народній Республіці. Коли тепер командирі армії добровольців по довгій нашій кровавій боротьбі з большевиками нас, всю нашу славну Армію, весь український нарід називають большевиками і нахваляють ся, що будуть вести війну з нами, то Народнє Правительство мусить голосно заявити свій протест проти таких намірів командуючих кругів добровольчеської армії.

Нехай знають всі, що Правительство Української Народної Республіки не допустить до нарушення найсьвятійшого права вільного самовизначення Українського Народу.

Український народ має закріпити вже нераз висловлену свою волю у всенародно вибраному Парляменті (Установчих Зборах) України, і тому ніхто з чужинців не сьміє накидати нашому народови свою волю.

Народе України! Настав рішучий час, коли має вирішитись на довго твоя доля. Чи буде український народ вільним і рівним з другими народами, — чи стане він безсловесним рабомневольником своїх сусідів, гноєм, на якому рости-муть пишні квітки чужої культури і розвивати-муть ся богатства російських поміщиків.

Українське Народнє Правительство хоче бачити свій народ визволеним зпід ярма чужинців. Всї сили покладає, щоб зробити се мирним шляхом.

І коли проллєть ся кров, — то не по нашій вині, а по вині неситих імперіялістів і поміщиків бувшої великої Росії, які, не покінчивши навіть боротьби з комуністами-большевиками, для своїх еґоїстичних інтересів нападають на наше військо, бажаючи запанувати над українським народом.

Народнє Правительство вірить, що весь український народ без ріжниці кляс, і вся щира демократія инших національностий, які заселяють Україну, піддержить своє Правительство в його стремлїню добитись визволення української землї і оборонитись від тих наших сусідів, які захотїли-б установити свою власть на території Української Народної Республіки.

І. Мазепа, Голова Ради Народних Міністрів.
А. Шрамченко, Державний Секретар.

СПРАВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ.

Українське пресове бюро з Відня доносить:

З кругів паризької конференції достовірно довідуємо ся, що рада чотирох відкинула польське внесенє, щоби східну Галичину влучити до польської держави. Тимсамим є запевнений провізоричний характер статута, який в найблизших днях викінчить антантська комісія і найвисша рада. **Випрацьований радою чотирох в Парижи статут творить зі східної Галичини зі Львовом самостійний край, який вибирає власний сойм.** Польща одержує провізоричний мандат Лїґи Народів, але управа краю поручена буде населеню краю, отже не лише самим Полякам, але також українській більшости і німецьким та жидівським меньшостям. З комунікаційних оглядів мають бути спільні з Польщею на час триваня мандату Лїґи Народів зелїзниця, почта і телеґраф.

Остатоцне вирішене про східну Галичину принесе народнє голосоване, про якого подробиці нїчого ще не відомо. Тимчасовий мандат Польщі не може бути довгий.

* * *

Як видно з тих плянів, вони не виходять після бажань Польщі, але й не виходять після волї українського народу того краю, котрий ніколи не згодить ся на польську опіку над своїм краєм і поти не покине боротьби за його висвободженє, поки сей край не буде цілком вільний і самоправний.

Найвисша Рада порішила про долю східної Галичини.

Кракiв, 27. вересня (ПАТ.) Радіо з Ліону, 25. вересня с. р. доносить:

Найвисша Рада займала ся вчера східною Галичиною і порішила, що західний відтинок буде приділений дефінітивно до Польщі, а околиці Львова дістануть ся тільки провізорично під управу Польщі.

Остаточно порішить сю справу плебісцит.

Польський проект полагодження справи східної Галичини.

Після інформацій польський ґазет спеціяльна комісія для справ польських на конґресі в Парижи випрацювала осьтакий проект поладнання справи східної Галичини.

1. Відділенє східної Галичини лінією Лїско-Цешанів, причім Лїско остало би по польській стороні.

II. Адміністрація на сім просторі на схід належала-б до Польщі через 10 до 15 літ, а потім наступило би рішенє населення щодо політичної приналежности.

III. На сім спросторі повстало би з часом ґубернаторство з осібним соймом. Ґубернатор не був би відвічальний перед соймом, але відвічав би малий кабінет.

IV. Автономічний сойм був би вибраний на основі пятиприкметникового права голосовання. До компетенції сойму належало би шкільництво, справи релїґії, льокальні зелїзниці, самоуправа громад, рільнича культура.

V. В справі шкільництва ґубернатор мав би право безоглядного вета.

Сей статут входить в життє в 6 місяців по підписаню зі сторони Польщі мирового трактату з антантою.

Посол Домбскі заявив кореспондентам варшавських ґазет, що коаліція з виїмкою Анґлії, підпирає польські аспірації.

„НОВА" РОСІЯ ГОВОРИТЬ!...

(З львівського дневника „Вперед", з 23. вересня 1919).

Речник „нової" Росії, Денікін, заговорив про Україну; заговорив, немов на те, щоби — сліпі прозріли, щоби ніхто не мав найменьшого сумніву про те, що таке ся відновлена Росія!

„До стародавного Києва... наближають ся полки в нездержимім змаганню вернути русійському (русскому) народови втрачену ним єдність..."

„Оголошую державною мовою на цїлім просторі Росії московську (русску) мову".

І великодушно додає:

„Вважаю за зовсїм недопустиме і забороняю переслїдувати українську (малорусску) мову; кождий може говорити в місцевих інституціях, в земствах, урядах і суді по українськи".

„**Приватні школи,** удержувані приватними грішми, можуть бути ведені в якійнебудь мові; в державних школах, коли будуть такі, що того забажають, можуть бути виклади української мови, в її клясичних взірцях, та в перші роки науки в початкових школах, щоб облекшити присвоєнє перших початків знання".

„Також не буде ніяких обмежень щодо української мови в печати. Ся єдність, без якої не могла би була витворитись могуча російська мова, створена в рівній мірі віковими зусилями Києва, Москви і Петрограду".

Таку програмову заяву Денікіна подає „Варшавская Рѣчь". — немов на доповненнє, немов для ілюстрації тих діл, якими свою політику зазначив Денікін на Україні.

Бо рівночасно з тим довідуємось про се, **що Денікін і його посіпаки, арештують та розстрілюють всїх Українців; розстрілюють тих, що признають ся до українства; замикають українські школи і всякі українські інституції, а офіцири Денікіна знищили памятник Шевченка в Києві!...**

Очевидно, що при такій системі „правлїння" Денікін може зовсім великодушно позволити на те, щоби в школах відбувались виклади української мови; — „коли — як додає дуже вимовно його маніфест, — знайдуть ся такі, що того забажають", коли — значить — найдуть ся такі добровольці, що схотять дістати кульку в лоб від „нової" Росії!

Не сумніваємось теж, що вслід за своїм маніфестом Денікін вийде на широкий сьвіт з другим маніфестом і скаже, що на Україні ніхто не бажає викладів в українській мові в школах, та цю цілий український рух — се видумка німецьких крамольників, що хотять розбити „єдність російського народу!"

Очевидно, що побічна реакція західно-европейської коаліції повитає радо таке „зєдиненнє" Росії; се-ж преціжь відживає назад її давний союзник, російський царат.

Адже основою політичної програми Денікіна є тесаме „собираніе земли русской", в імя якого велику всесьвітну війну розпочала давна, царська Росія.

„Да свершится промысел Божій, благословившій дѣло великих собирателей земли русской! Да поможет Господь Царственному своему Помазаннику Императору Николаю Александровичу Всея России завершить дѣло Великого князя Ивана Калиты!" — писав Николай Николаєвич, входячи на галицьку землю.

Лихо тільки в тім, що Господь Бог так фатально покінчив цілу справу зі своїм помазанником, бідолашним Миколою II., — фатальнійше навіть чим „старий, німецький Господь Бог" зі своїм Вільгельмом II.

І ми маємо надію, що новому „собирателеви русскої землї" не поможе в його намірах і змаганнях ні Господь Бог, ні всї реакційні сили західної і східної Европи.

Та на сї наміри і змаганя треба звернути увагу всїх, а зокрема тих споміж українських політиків, що мріють про федерацію з „новою" Росією!

І звернути треба увагу на те, як радісно стрічають ся в тих змаганнях до сотворення великої Росії, в тих змаганнях до збавлення України чорносотенні речники „єдіної, нєдєлімої" Росії з речниками польського імперіялїзму.

Про російські власти Денікіна в Києві пише ґазета „Слово Польске", що вони „відносять ся дуже зичливо до Поляків". Тесаме відносить ся до „Кієвлянина", що знов виходить під редакцією Шульґіна.

А „Варшавская Рѣчь" зі свого боку пише про дальший хід мілїтарної акції на Україні: „Неминучі факти і дальший хід подій мусять привести до формального навязання братньої згоди між Польщею і Росією".

Польських імперіялїстів не разить се ні крихітки, що военний київський ґенерал-ґубернатор Денікіна заявив дневникарям, що Денікін не спічне поки не відбудує давної Росії в її передвоєнних границях!...

Та кождий думаючий чоловік, кождий демократ повинен уважно подумати над тим, що говорить вже тепер „нова" Росія, тепер, коли їй ще далеко до побіди, до здійсненя її плянів і мрій!

М. Ганкевич.

МАНІФЕСТ ДЕНІКІНА.

Царський ґенерал Денікін, котрий хоче відбудувати царську Росію, у своїм маніфесті перед нападом на Київ показав, що він і ціла його кліка дальше хотять держати в неволї український нарід.

Сей знаменний маніфест містимо отсе яко памятку від царських наїзників на Україну.

„Хоробростю і кровю армії освободжують ся одна за другою русскі области від ярма безумних і зрадників, які дали обманутому народови рабство замісць щастя і свободи. До старого Києва, матери русских городів, приближають ся полки в нездержанім стремлїнню вернути русскому народови утрачену єдність, без якої немислиме повне і правильне життє, коли північ, полудневий схід і захід у свобідній виміні несуть один одному все, чим богатий кождий край, кожда область.

„Супроти сього, в основу устрою областий полудня буде положена засада самоуправи і децентралізації, при безуслївнім узгляднению життєвих окремішностий місцевого бутя.

„Обявляю на цілім просторі Росії державною мовою — русску мову, але вважаю вповнї недопустимим і забороняю переслїдувати малорусску мову; кождий може говорити в місцевих урядах, земствах, адміністраційних урядах і в суді по малорусски.

„Приватні школи, удержувані приватними середниками, можуть учити в якійнебудь мові; в державних школах на бажаннє можуть бути відкриті лекції малорусскої народної мови в її клясичних образцях і в перші роки науки в початковій школї, для улекшеня присвоєння початкових відомостий.

„Також не буде ніяких обмежень для малорусскої мови в пресї. Та єдність, без якої не створилоб ся сильне русске життє, в рівній мірі створено змаганнями сил Києва, Москви і Петрограду".

Вкінци Денікін вказує, що Німцї на довго до 1914 р. змагали розбити єдність „русского народу" і в тій цїли роздували на полудни сепаратистичний рух.

(Дано в Таганрозї, 12. серпня 1919 р.).

СІЧ ПРИСЯГАЄ.

(На посьвяченю січового прапора в Шікаго).

Та сила, яка підняла український народ, там за океаном до поваленя диспотизму царів і цісарів, до проголошеня на всїх українських землях волї, свободи і справедливости для всього працюючого народа; та сила, що від соток лїт, хоч придушена, все жила в серцях і душі нашого народа, тяжко гнобленого, щоби нове житє завести на Україні на основі правди, братерства, рівности і справедливости — тасама сила під впливом подій на рідній землї захопила собою також українського робітника на заморській іміґрації та підняла його до діланя і праці.

Проголосив український народ свою волю і свободу; поломив кайдани царів і цісарів; отряс на час зі свого тіла панських паразитів-неробів, що кров народа спивали і тучіли його тілом та працею — однак саранча піднялась знова, і зі всїх боків точить кров з велитня народного.

Нападає і гризе саранча український народ зі всїх сторін.

Бореть ся соборна Україна з всїми ворогами.

Урожайна українська земля на цїлім своїм просторі зрошена кровю своїх сердечних синів; добро працьовитого народа в огни і димі.

Тисячі українських дітий лягли головами, однак ряди борців за волю і свободу України не рідшають.

На місце поляглих вступають нові борці і доки є на сьвіті українські люди, Україна не останеть ся без оборонців, що готові за волю і правду житє своє покласти.

У великій революції відродив ся весь український народ; відродили ся всї українські люди, де вони не були-б: на Україні милій, чи на далекій заморській чужині.

Борють ся тепер українські полки з ворогами української держави і українського народу; проганяють з нашої рідної землї лакомих наїзників українські селяни і робітники; змагаєть ся весь народ в смертельній боротьбі з ворогами волї і свободи України, з ворогами справедливости людської.

А на заморській іміґрації творять ся нові кадри українських вояків і борців. **То є Січ, — українська Січ в Америці!**

За що бореть ся український народ в рідному краю тепер, за те саме стануть до боротьби щирі українські сини, згуртовані в Січи — завтра.

Січове знамя зєднить молодих і старших, усїх хто тільки готовий боронити і защищати Україну, правди, волї справедливости і братерства, що є змістом стремлїня і боротьби великого українського народа.

Січове братство в місті Шікаґо, при якого знамени є згуртованих вже кілька соток української молодіжи — обходило недавно своє перше публичне свято перед ширшою громадою українських людий в Шікаґо.

В неділю, дня 17-го вересня січовий курінь ім. Залізняка посьвячував свій прапор.

(„Україна").

10,000 APPEAL TO WILSON FOR AID TO UKRAINE

CHICAGO MEETING SENDS RESOLUTIONS ADOPTED TO PRESIDENT.

Ten thousand persons of Ukrainian ancestry, meeting yesterday at Ashland auditorium, Ashland ovenue and West Van Buren street, adopted a resolution to send to President Wilson and congress, which read in part:

"We do protest against the bolshevistic, Polish and Roumanian invasion in Ukraine, East Galicia, Kholm, Bukovina, Bessarabia and other parts of Ukraine, and do respectfully petition you to lend us assistance in combating bolshevism, to compel the Polish and Roumanian and Russian governments to withdraw immediately their armies and to recognize the complete independence of the Ukrainian republic."

Crowe Attacks Wilson.

The chairman of the meeting was Father N. Strutynsky. The principal speaker was Chief Justice Robert E. Crowe of the Criminal court, who told them he was as deeply interested in the freedom of Ukraine as he was in that of Ireland, and that if "President Wilson has abandoned his fourteen points let him know that you haven't."

Parade Before Meeting.

There was a parade led by the 1st reserve militia band, in which more than 12,000 participated. Banners were carried. Among the inscriptions were: "We don't desire Polish land, but we will not give our land to Poland"; "We stand by the Stars and Stripes"; "Forty million Ukrainians desire freedom."

(From Chicago Tribune, Sept. 22, 1919.)

ДІТИ ПИШУТЬ...

Редакція львівського українського дневника „Вперед" одержала отакий лист:

Копичинці, дня 21. вересня 1919.

Доносимо вам, що дня 18. вересня арештовано нашу маму, жінку б. посла Тимотея Старуха, по котру приїхали жандарми з Бережан.

Куди її вивезено, ми не знаємо. Просимо, щоби ви довідались і подали в часописі.

Нас пятеро лишила мама без опіки. Наймолодший має 6, а найстарша 13 літ.

Татка нема, бо виїхали, а ми зістали як сироти.

Просимо подати вістку в часописі, де мати находить ся.

До того слід ще зазначити, що жінка д. Т. Старуха є дуже слабого здоровля.

ПОВОРОТ З НЕВОЛІ.

Дня 17. вересня с. р. вернули з Домбя до Львова отсї наші визначні громадянські діячі:

Представники українського уряду: **др. Володимир Охримович** і проф. **др. Кирило Студинський;**

Члени Української Національної Ради: радник **Іван Кивелюк** і **др. Володимир Бачинський;**

Член Управи с. д. партії: тов. **др. Володимир Старосольський.**

Крім них вернув ся також радник намісництва **Альфред Будзиновський.**

Д-ра Охримовича і проф. Студинського, а також радн. І. Кивелюка вивезено зі Львова яко закладників в половині липня (проф. Студинського і радн. Кивелюка перший раз вивезено в ночі з дня 22. на 23. грудня 1918, опісля їх випущено, а в половині липня вивезено їх вдруге).

Тов. д-ра Старосольського, д-ра В. Бачинського і радн. Будзиновського вивезено в ночі з дня 11. на 12. грудня 1918.

Тов. др. В. Старосольський, за якого виміняний ґраф Дзєдушицкі, (який вже від шести місяців вернув ся з українського полону), доперва тепер опустив Домбє.

NATIONAL CULTURES OF THE UKRAINIANS AND POLES

Anthropologically, it seems that the Ukrainians are a purer and more primitive people, and therefore a physically superior people, that either the Poles or the Roumanians, who have branched off from other races and have mixed with other peoples..... At present the culture of the Ukrainian people is richer and more firmly crystalized than the Polish culture. The superiority of the Ukrainian culture is best exemplified by the lively folksongs (dumki), in which the Ukrainians, next to the Serbs, are of all Slavonic peoples the richest, and by the Ukrainian ornamentation, which, though evolving from the same elements as the Polish, is at present much more highly developed. The exalted position held by art and poetry in the life of the Ukrainians gives this people a kind of basic, ideal direction (Leitmotiv), according to which their life is not a mere struggle for existence—a discharge of life and economic energy—but a tranquil use and appreciation of it. It reminds one of the outlook on life held by classes rejoicing in the great welfare of highly civilized societies and proves that it is a very old culture (developed under the influence of Greece and the Orient, a fact that is pointed out by history and archeology). Until now, the Polish peasant was without a doubt fascinated by this culture; for aesthetically, his life was poorer and more severe, and it is easy to descend to a plane that is lower but perhaps more convenient and beautiful. The Polish peasant willingly learned to sing the yearning songs of the Ukrainians, to replace his implements with their useful ornamentation, and to work less and look upon the world and life as did the always more numerous Ukrainian people around him; he was denationalized.

(From Galicya, vol. 1, pages 81—82, by Franciszek Bujak, Cracow, 1907)

ВПИСИ НА КООПЕРАТИВНІ КУРСИ В НЮ ЙОРКУ І НЮАРКУ.

В другій половині місяця жовтня розпічнуть ся кооперативні курси в Ню Йорку, Н. Й., і в Нюарку, Н. Дж.

Курс буде тривати через чотири місяці. Наука буде відбувати ся два рази в тижни вечером по 3 години.

Плян науки буде обіймати слїдуючі предмети:

Діло- і книговодство в спілках кредитових (позичково-щадничих): Точне ведене головних і побічних книг; укладане сирих і річних білянсів; устрій кредитових спілок.

Діло- і книговодство в спілках торговельних (дрібної продажі): Точне ведене головних і побічних книг; ведене контролї; укладане сирих і річних білянсів; устрій торговельних спілок дрібної продажі.

Наука рахунків: Чотири діланя рахункові числами десяточними і дробами; обчислюване відсотків і прочі рахунки, входячі в обсяг книговодства в кредитових і торговельних спілках.

Наука кооперації: Ціль і задача кооперації; головні основи хліборобської і робітничої кооперації; стан кооперативного руху в теперішних часах.

Як се вказує плян науки, головною задачею курсу є не лише познакомити ся з високою ідеєю кооперації, але також набрати практичного вишколення в діло- і книговодстві кредитових і торговельних спілок. Передівсім під теперішну пору наш нарід потребує як найбільше фахових сил на поли кооперації. Від скількости і якости тих сил буде залежати економічне піднесене нашого народа.

Виклади будуть відбувати ся в українській мові. Курс є призначений передівсім для тих, які думають небавом вернути до рідного краю і посьвятити ся кооперативній праці.

Всякі близші інформації уділяєть ся при вписї. До вписів треба зголошувати ся:

на курс в Ню Йорку: „Січовий Базар", 34 E. 7th St., або „Українська Бесіда", 72 St. Marks Place.

на курс в Нюарку, Н. Дж.: т. Гр. Дідоха, 148 So. Orange Ave., Newark, N.J.

Богдан Дуткевич,
управитель кооперативного курсу.

СХІДНА ГАЛИЧИНА.

Під таким заголовком нюйорська польська газета „Телеграм Цодзенни", з дня 8-го жовтня с. р., помістила замітну статю, в якій обговорює долю східної Галичини. Ось дослівний переклад сеї статі:

Не має засад той, хто їх примінює тільки на свою власну користь; засади має тільки сей, хто їх потрафить примінити і в свою некористь.

Про се, аби не зійти на бездороже, треба також тямити і в найдразливійшій та найбільше зі всіх наших граничних питань затемненій сторонничостю наших почувань, у справі — східної Галичини.

Яка є більшість населеня, така повинна бути управа. На тій слушній підставі домагаємо ся Спішa, Орави і чаденького округа, і на тій самій слушній підставі признаємо за польські землі Шлеск тешинський, Шлеск горішний і Мазовше пруське разом з Вармією полудневою. І не збіє нас жаден Прусак, переконуючи, що в тих частях „культура" є німецька; що Німці є там сметанкою і цьвітом населеня; є великими панами, літератами і професорами а Поляки лише убогим і здебільша простим народом. Бо політика се не жадна забава сальонова для виніжених „душичок". Політика то справа елементарних потреб людських мас. Отже в політиці чоловік є рівний чоловікови, без огляду на степень оглади чи осьвіти. І тому в політиці бажаня одного Німця, хотяй би він був князем і мав потрійний докторат, не можуть перевважати житевих потреб чотирох Поляків, хотяй би лиш робітників, ледви вміючих читати. Де є більшість польського населеня, там управа повинна бути польська.

А яка є більшість населеня у східній Галичині?

Не поможуть жадні викрути ані високопарні бесіди. Не поможуть ані сльози, ані жалісне ловлене за зболіле серце. Не поможе навіть вичислюване заслуг і прикмет Поляків зі східної Галичини. Сметанка загалу у східній Галичині є польська, але більшість населеня є руська. На кождого Поляка припадає там трох Русинів.

(Урядова статистика виказує для Поляків в дечім користнійше відношене, а се з тої причини, що майже всіх Жидів східногалицьких зачислено до Поляків, — дуже несправедливо, бо величезна більшість тих Жидів не є цілком спольщена).

Чи з того виходить, що польські війска і власти повинні винести ся зі східної Галичини і то вже сьогодня?

Ні. Виїмкові обставини вимагають виїмкової тактики, а обставини у східній Галичині є дуже виїмкові. Виїмковим станом є хотяй би се, що про успішну захорону польських меньшостий без задержаня польської влади нема що й говорити. Бож сейчас по поваленю австрійського правительства руські патрулі на улицях Львова зачали наосліп стріляти до безборонного польського населеня (?). Мусить прийти хвиля, коли Русини зрозуміють, що свобода Українців не конечно мусить проявлятись в „різаню Ляхів". Але таке піднесене понад три міліони людий на висший степень осьвіти вимагає часу. Покищо віддане власти військової і цивільної над східною Галичиною було би рішучо передчасне.

Але чи східна Галичина має стати ся звичайною провинцією польської „ржечипосполітої", одержати якусь невеличку автономію, таку меньше-більше, яку незабаром признає польська конституція воєводству калішському чи плоцькому, і таксамо як ті воєводства вибирати послів до польського сойму?

Борони нас, Боже!

Не лише Русини могли би собі уважати се за кривду, бо так тісної звязи їх краю з Польщею не вимагають жадні усправедливлені згляди. Але було би се передівсім страшною кривдою для нас самих, для цілого польського народу.

Немислиме також, щоби ми, роблячи Русинів польськими підданими, заперечили їм прав польських горожан. Се був би не лише злочин, але злочин, якого би великі держави не стерпіли. Тимсамим, коли східна Галичина стане складовою частию Польщі, то і Русини на кождих 50 тисяч душ будуть вибирати по одному послови. Отже буде в польськім соймі найменьше 60 Русинів. Ті посли Русини очевидно будуть собі уважати за задачу унеможливлювати наради, якою то штукою вже в давнім парляменті австрійськім дійшли до артизму. А в польськім соймі маю вироблене більшости наших сьвідомо вибраних послів у великій мірі улекшить сю задачу.

З тої причини польського сойму не буде.

Міг би вправді знайти ся політик зі сумлінєм, не обтяженим демократичними скрупулами, котрий би цілу трудність хотів усунути через державний заговір: через увязнене руських послів і відібране Русинам виборчого права. Але і такий політик в стилю Бісмарка не богато би зискав. Такий заговір викликав би не лише домашну війну, але викликав би може оружну інтервенцію чужих держав, інтервенцію підкопуючу независимість Польщі, яка знищила би заразом всі здобутки народні.

Кому на тім залежить, аби Польща була вільна і независима, той не може хотіти, аби східна Галичина стала ся складовою частию Польщі.

Який же є вихід?

Вихід може бути лише один.

По відповіднім спростованю границі до Польщі, котра то границя повинна брати свій початок від старої границі угорсько-галицької на полудне від Сянока потім іти пересічно яких пятнайцять кільоментрів на полудневий схід (?) від Сянока, Перемишля, Чесанова і Нароля, а дальше старою границею межи Галичиною а Королівством до Буга (?), — по такім спростованю границі східна Галичина, а зглядно Червона Русь, повинна статись окремою державою під протекторатом польським (?).

Се означало би, що вмішуване польського правительства в обсяг справ Червоної Руси обмежувало би ся до справ точно означених умовою про протекторат, меньше-більше таких:

1) Заграничне представництво Червоної Руси поручає ся польському міністерству заграничних справ.

2) Здовж східної а також полудневої границі Червоної Руси Польща удержує оружну силу.

3) Правительство польське контролює виконане гарантій, вписаних до конституції Червоної Руси для польських меньшостий (рівноправність польської мови в судах і урядах, польські школи для польських дітий і молодіжи); передівсім знова осібний спис виборців-Поляків з відповідною скількостю послів до „червоноруського" сойму; кромі того сим послам виключно Поляками вибраним прислугувало би вето, т. є. право спротиву у справах безпосередно торкаючих прав польської мови.

4) Широка автономія міська для Львова і Борислава.

(Борислав до сеї пори не зістав признаний за місто, але вже великий час, аби се рійке муравлище праці великопромислової із села страшенно великого а страшенно занедбаного перетворити в нове місто).

5) Рік-річно продасть ся означену скількість бориславської ропи (нафти сирої) польським рафінеріям нафти.

В такий меньше-більше спосіб забезпечило би ся всі дійсні інтереси польські. А поза се Червона Русь жила би цілком відрубним житєм державним, а Русини були би там, як їм се прислугує, газдами, а не наймитами. Але зате в польськім соймі не мали би чого шукати.

При такім здержливім а справедливім управильненю взаїмних відносин правнодержавних могли би ми з Русинів східно-галицьких з часом мати приятелів. Згинув би тоді той розярений антагонізм польсько-руський, котрий нас болючо ослаблює на східних границях.

Фабіюс.

До тої статі Редакція „Телеграму Цодзенного" додає від себе таку замітку:

Сю статю поміщуємо яко дискусійну. Годимо ся з тов. Фабіюсом, що таке відношене східної Галичини до Польщі є цілком не бажане, при якім руські посли в більшости засідали би в польськім соймі. Одначе з другої сторони творене відрубної держави зі східної Галичини насуває великі сумніви; задля свого невеликого простору і тяготіня українського народу до України така мала держава не вдержала би ся довго. А „протекторат" польський спричинив би, що независимість східної Галичини легко могла би статись фікцією, а тимсамим очевидно цілком не вдоволила би Русинів і не причинила би ся до згідного пожитя двох народів. Ми думаємо, що у всякім разі відносно найліпшим виходом було би розграничене східної Галичини з приміненем того мірила, аби по стороні польській лишилось меньше-більше така скількість Русинів, кілько Поляків по стороні руській.

Підчеркнемо ще се, що для розвязаня справи східної Галичини дуже важне є розвязане української справи взагалі, отже се, чи Україна стане независимою державою, чи може увійде в склад держави російської.

• • •

Редакція газети „Телеграм Цодзенни" подала повисшу статю як свою, однак вона радше виглядає на передрук з якоїсь старокраєвої польської газети, як наприклад з краківського „Напшод-у", котрий все офіціяльно уходить за газету соціялістичну.

Дивно нам виглядало би, як би та статя була написана тут, в Америці, не з яких важних політичних зглядів, але з тої простої причини, **що в Америці нема східно-галицьких Поляків.** Всі Поляки, які тут є, се Поляки з Польщі. Звісно, Поляки не еміґрували зі східної Галичини, але іміґрували до східної Галичини, до краю чужого. На се вказуємо тому, що з причини, що тут, в Америці, нема східно-галицьких Поляків, нема також серед американських Поляків людий, котрі би хоч трошки знали або розуміли відносини у східній Галичині. Вони, як звісно дивлять ся на справу східної Галичини як на зелені ворота, а одиноким арґументом, чому вона мала би належати до Польщі, в американських Поляків є те, що инакше Польща не мала би нафти. Тож, коли дійсно наш здогад слушний; коли дійсно та статя взята із старокраєвих газет, то редакція „Телеграму Цодзенного" зробила дуже зле, що не подаючи дійсного жерела, відки походить та статя, позбавила читачів змоги дізнатись, які є гадки про справу галицької України серед Поляків в старім краю.

Колиж наш здогад неоправданий; коли ту статю дійсно написав якийсь американський Поляк, то, скажемо, що дивно нам виглядає, що і тут найшов ся такий Поляк, що трошки знає відносини на галицькій Україні.

Він не є вже такий загонистий, як то звичайно Поляки бувають; він навіть признає, що і Поляки повинні мати якісь засади в політиці; ба, навіть хоче забавитись в демократа, але таки ще не може цілком зректи ся заборчости.

Він засаду права більшости признав би для засади, але як ходить о практику, то він не глядить на засаду, що після права більшости галицька Україна має належати до України, а тільки на те, що то було би невигідно для Польщі, як би в її соймі було аж 60 українських послів з галицької України.

Правду казати, то Українцям не ходить о те, чи Поляки мають які засади чи ні; нам ходить о те, аби українські землі позбулись польського панованя; а чи Польща забереть ся через засади чи зі страху, то нам байдуже.

Однак той Поляк, що підписав ся під статею „Фабіюс", навіть зі страху не так би скорий віддати галицьким Українцям галицьку Україну.

Він наперед хоче „спростованя" українсько-польської границі, в той спосіб, аби часть українських земель, в тім часть галицької України і Холмщину, взяти під Польщу яко землі „польські". Про засади „Фабіюс" згадав оттак, аби говорилось, або для декорації, але далі міркує собі, що як би під Польщею було не 5 а тільки два міліони Українців, то вже не було би страху, що українські посли в польськім соймі можуть робити „троблі". А як нема „страхів на Ляхів", то чому-ж би їм не брати Українців в неволю?!!

А так „спростувавши" границю по свому, він ще не гадає решти нападених українських земель покинути, аби самі правились і були вільні. Він хоче брати їх під польський „протекторат" **для охорони польських меньшостий у східній Галичині.**

Ладна засада, нічого казати. Польська меньшість в галицькій Україні се польська шляхта і її посіпаки — отже їй дати власть над народом, аби вона в той спосіб хоронила своїх прав меньшости.

А хто має хоронити права більшости?

В Польщі більшість ніколи не мала права, тож Полякови тяжко зрозуміти засаду, що більшість повинна хоронити передівсім свої права, а також і права меньшости. **Як меньшість панує то се насильство над більшостю.**

Та меньшість може вправді хоронити свої „права", але то не права а несправедливі привілеї, однак прав більшости вона не може хоронити ані признавати, **бо як би хотіла їх хоронити і признати, то добровільно віддала би край в її руки і в той спосіб скінчила би насильство і старосьвітський привілей меньшости над більшостю.**

Але пощо польським політикам засад і куди їм до засад та до дійсного демократизму, який панує у народів демократичних. Навіть до польського так званого демократа або так званого соціяліста промовить тільки **сила** і тільки перед силою вони мають респект і страх.

Говорити до них про засади значить горохом кидати в стіну.

Ще слівце варта сказати також і на замітку польської газети, що **„тілько має бути Українців в Польщі, кілько є Поляків на Україні".**

Ту глупу засаду видумав професор львівського університету Ромер, а за ним і другі Поляки її повторають. Се найліпше сьвідчить про те, що в польській політиці нема засад, розуміє ся — засад демократизму, справедливости, чесности і льоґічности, коли така глупа засада могла в польській публичній опінії принятись яко виців якоїсь політичної фільософії.

Де є який припис на сьвіті, що Полякам не вільно жити на Україні і що за кождого Поляка, що поїде на Україну Польща мусить зараз забрати одного Українця?

Поляк іде на Україну для своєї користи, таксамо як іде до Росії або до Америки. Чи і за кождого російського Поляка Польща мусить забрати собі одного Москаля, а за кождого американського Поляка одного Американця?

Куди би сьвіт зайшов, як би так в нім зачалась така польська господарка?

Се було би анархією, і то чисто польською анархією.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ З МАРІОН ГАЙТС, ПА., І ОКОЛИЦІ!

Заходом тов. Драматичного Кружка ім. Тараса Шевченка відбуде ся

В НЕДІЛЮ, 19. ЖОВТНЯ С. Р.

в гали церковній

дуже гарне представлене 2 штук п. з.

ХТО ВИНЕН і МАНІҐРУЛА

„Дорогі Родимці! Сї представлене є дуже гарні і сьмішні і пораз перший відограє ся їх в нашій парохії. Тому просить ся Українців з місцевости і сусідних плейсів прибути як найчисленнійше, а хто прийде, той не пожалує, бо насьміє ся до розпуку.

Поміж актами виголосять ся два монольоги п. з. „Кума Кася" і „Жебрак", а місцевий хор відспіває кілька народних пісень. 123

Дякоучитель Петро Мартинюк.

Початок точно о год. 7ій вечером.

Вступ 50 і 35 цнт.; для дітий 15 цнт.

ЗМІНА АДРЕСИ

ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДАТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОДО НАРОД. СОЮЗА.

Подаєсь до відома всіх Впов. Урядників місцевих відділів і всіх членів У. Н. С. як також всіх інтересованих, що теперішна адреса гол. предсідателя У. Н. Союза звучить:

К. КИРЧІВ,
3239 Boulevard, Jersey City, N. J.

ЗБОРИ УЧАСНИКІВ КООПЕРАТИВНОГО КУРСУ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

Отсим подаю до відома, що **збори учасників кооперативного курсу в Нюарку відбудуть ся в неділю, дня 19. жовтня, о год. 7-мій вечером в церковній гали при Корт Стріт.**

На зборах предложить управитель курсу, Богдан Дуткевич, точний плян науки та в порозумінню з кондидатами визначить дні і години науки.

На збори просить ся прийти всіх тих, котрі на курс вже вписали ся, як також і тих, котрі інтересують ся справою кооперації, а хотіли би близше з нею познакомити ся.

До тепер зголосило ся на курс вже около 20 кандидатів.

На зборах буде послідний реченець вписів на курс. Коли наука вже розпічнеть ся, зголошень нових кондидатів більше приймати не будеть ся.

Григорій Дідоха,
організатор кооперативного курсу в Нюарку.

ПУБЛІКАЦІЙНА ЧУЖОМОВНА РОБОТА УКРАЇНЦІВ В ЕВРОПІ.

Великою частию роботи Українців перебуваючих в західній Европі, в Швайцарії, у Франції і других місцях, — є ті публікаційні праці, книжки, брошури і т. п. друки, які вони зладили і видали для познакомленя Европи з українською справою.

Вся публікаційна нинішна робота Українців в західній Европі, се річ чемаловажна. Се наш капітал для будуччини і то капітал великий. Се, що про український народ надруковано заходом українських народних робітників в чужомовних часописях, журналах і книжках; а дальше те, що зладжено і видано заходом самих Українців про житє, історію, кривди і домаганя українського народу, все те має для нас на будуче неоцінену вартість. Ми показали себе сьвітови; сьвіт про нас нині знає і не може вже числити нас до не стнуючих. До нашого голосу на будуче сьвіт буде більше прислухувати ся. Тай сама публікаційна чужомовна робота, зачавшися раз, буде певно продовжитись. Добре, що зроблено початок, спробовано власних сил, та обзнакомлено ся зі способами провадженя такої роботи.

Чужомовну публікаційну роботу зачали Українці невдовзі потім, як війна зачала ся. Тоді вже почались заходи, щоби обзнакомити про український народ Болгар, Румунів, Турків і загалом ті народи, серед яких така робота була тоді можлива. Видавано брошури в мовах сих народів, та поміщувано в пресі статї про Україну. Однакож подібна робота в західній Европі зачалась аж недавно, коли настали відносини для сього більше сприяючі. Бож певна річ, що не можна було пр. про житє Українців під Росією в аліянтських краях писати тоді, коли Росія ішла з ними впарі, і коли офіціяльно голосило ся, що Росія йде визволяти поневолені народи, спасати цивілізацію, помагати покривдженим. Таке можна було зачати аж по упадку Росії, або радше аж з кінцем війни.

Українські чужомовні видання.

Хочемо тут бодай по заголовках перечислити ті українські виданя в чужих мовах (головно у французькій, а дещо в англійській), які надіслано послідними часами з Парижа. Все те, з малим виїмком виданя паризькі і то у великій більшости з 1919 року. Виданя сі такі:

1. СПРАВА УКРАЇНИ, — Т. Савченко. — Сторін 8. Париж 1918.

2. БУКОВИНА, стор. 8. Париж. Автор і рік не поданий.

3. УКРАЇНА Й УКРАЇНЦІ, П. Стебницького. Стор. 52, Берн 1918.

4. РОЗМОВА з Гг СИДОРЕНКОМ, президентом української делеґації, Ал. Кейл. Передрук з „Ля Петі Републік". Стор. 8. Париж, 1919.

5. ПРОБЛЄМИ УКРАЇНИ. — Справа народна — Народна культура — Житє економічне — Воля народна. — Олекс. Шульгин. Стор. 46, Париж, 1919.

6. УКРАЇНА, РОСІЯ І АЛІЯНТСЬКІ ДЕРЖАВИ — політичний звіт бувшого міністра загряничних справ, Олекс. Шульгина. Стор. 58. Берн, 1918.

7. ЗАХІДНА УКРАЇНА (ГАЛИЧИНА). Польський наїзд на західну Україну, се злочин супроти справедливости. М. Лозинський. Стор. 70. Париж 1919.

8. РІШЕНЯ НАЙВИСШОЇ РАДИ ЩОДО СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ, та важні щодо сеї справи документи. М. Лозинський. Сторін 78. Париж 1919.

9. НОТИ ПРЕДЛОЖЕНІ ДЕЛЕҐАЦІЄЮ УКРАЇНСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ МИРОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ В ПАРИЖИ. Книжка перша. Сторін 37. Париж 1919.

10. НОТИ ПРЕДЛОЖЕНІ ДЕЛЕҐАЦІЄЮ УКРАЇНСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ МИРОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ В ПАРИЖИ. Книжка друга. Сторін 66. Париж 1919.

11. КООПЕРАЦІЯ НА УКРАЇНІ. — Звіт Д. Ісаєвича, делеґата одвного Украйнського Кооперативного Союза, на кооперативній аліянтсько-невтральній конференції, 1919. Сторін 6.

12. УКРАЇНА І РОСІЯ. — Економічні звіти. Володимир Тимошенко. Сторін 45. Париж, 1919.

13. НОТИ ПРО УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ВІДНОСИНИ В ГАЛИЧИНІ ЗА ПОСЛІДНИХ 25 ЛІТ (1895—1919). М. Лозинський. Стор. 29. Париж, 1919.

14. ВІДНОСИНИ ЕКОНОМІЧНІ МІЖ УКРАЇНОЮ І ФРАНЦІЄЮ. Володимир Тимошенко. Сторін 15. Париж, 1919.

15. МЕМОРІЯЛ В СПРАВІ НЕЗАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНИ. — Предложений Мировій Конференції делеґацією Української Републики. Се вже обемиста книжка. Сторін 125. Цілий зміст розпадаєть ся на такі розділи: 1. Географія, 2. Історія, 3. Українська культура, 4. Житє економічне, 5. Відбудова Української Републики, 6. Границі української републики, і закінчене. До сього додана також більша, складана мапа України. — Париж, 1919.

Всі висше вичислені видання надруковані по французьки.

Дальше йде ряд видань під спільним заголовком **„Українські Проблеми"** і тут вже маємо декотрі в двох мовах — у французькій й англійській. І так:

16. УКРАЇНЦІ І ВІЙНА. По англійськи. Сторін 9. Долучено дві невеликі мапи східної Галичини. Видано 1919.

17. ЧОМУ В СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ ПРОВАДИТЬ СЯ ВІЙНА МІЖ УКРАЇНЦЯМИ І ПОЛЯКАМИ? (По англійськи). Сторін 12. Додано дві мапі — цілої України і східної Галичини. Видано 1919.

18. Тесаме по французьки.

19. ВІЙНА НА УКРАЇНІ І БОЛЬШЕВИЗМ. (По англійськи). Сторін 9. Додана мапа східної Галичини. — 1919.

20. Тесаме по французьки.

21. ЗАХІДНА УКРАЇНА. (По англійськи). Сторін 7. Додано мапу східної Галичини. — 1919.

22. ГАЛИЧИНА (по французьки). Сторін 10. Додано дві мапи — цілої України і східної Галичини. — 1919. — Є се чергове 4-те число „Українських Проблемів", а 4-те є також англ. повисше видане „Західна Україна". Зміст отже в обох подібний.

23. УКРАЇНА І МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ (по французьки). Сторін 124. Додано три мапі — цілої України і дві Галичини.

Се був би той матер'ял, який ми послідними часами дістали з Европи а головно з Парижа.

Додати треба, що за послідних шість літ було дещо більше надруковано по англійськи про українські справи. І так маємо: „Україна", Бедвіна Сендса; „Українське питане з народного становища", Федорчука (обі видані 1919): „Історичний розвій українських проблем", М. Грушевського, Лондон, 1915; „Російський плян загарбати Галичину", В. Степанківський, Сторін 30. Лондон, 1914. Дальше в Злучених Державах видано по англійськи книжку Рудницького „Україна", одно число місячника „Україна", брошуру „Українці й европейська війна", та ще мабуть кілька інших. В Канаді появились „Пісні України" — по англійськи. Підчеркнути треба, що доси канадійські Українці на свое власне видане чогонебудь про українські справи не спромогли ся. А час би.

Отже як бачимо, то початок зроблено. Гільких колиб всі вичислені тут видання зложити на одну купу, то булаб вона дуже невелика. Бачимо отже, кілько ще перед нами роботи. Вона допервa зачинаєть ся. Треба богато людий, голов, рук, коштів.

(„У. Г.")

ЖЕРТВИ НА ФОНД ДЛЯ ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ.

Дальші жертви зложили отсі добродії:

811. Рівергед, Л. Ай., Н. Й. Михайло Вавpух і Василь Паць по $10.00. — Разом ...$20.00

812. Сайкей, Л. Ай., Н. Й. Ал. Махно ...$5.00

813. Шікаго, Ілл. Василь Пундяк і Федько Бігун по $10.00; Петро Бігун $5.00. — Разом ...$25.00

814. Голійок, Масс. На руки місцевого У. Н. Комітету зложили отсі добродії: Ів. Пинюк $20.00; С. Довгань, М. Марпаш, Й. Верпенчук і С. Міщук по $5.00; Дм. Хрупашк $4.00; С. Пинюк $3.00; Ів. Чабаранок і Н. Спачик по $2.50; Ів. Кущак $2.00; Іл. Чорний, Ів. Дзвінник і Ів. Серединський по $1.00. Разом $57.00. Розходи: телеграма до сенатора Г. К. Лоджа 68 цнт.; місцеві видатки 18 центів; кошта пересилки гроший 28 цнт. Разом $1.14. — Надіслано ...$55.86

815. Горгел, Н. Й. На руки місцевого У. Н. Комітету зложили отсі добродії: А. Маланяк, Іл. Назар, Гр. Боговчик, Мих. Яницуп, Ів. Лев, Дм. Михайлишин, Ів. Крук, Петро Крук, Ів. Поткович, Ів. Піяк, Григ. Качмар, Петро Пелех, Онисько Михальський, Ів. Ґалата, Никита Фучило, Василь Мущин, Йосиф Вавpущак, Олекса Качмар, Йосиф Сениця, Михайло Добрянський, Павло Федик і Василь Лаврів по $5.00; Василь Лаврів, Мих. Кердель і Настя Кердель по $3.00; Анна Лаврів $2.00. Разом $121.00. Членські вкладки $9.00. — Надіслано ...$130.00

816. Шікаго, Ілл. На руки місцевого У. Н. Комітету зложили жертви отсі добродії: Ю. Ярмала, П. Угриновський, Н. Угриновська, А. Соваль, М. Сатин, П. Гащин, І. Піґович, А. Левицький, М. Кющак, І. Ґреґа, А. Лукачик, С. Козак, Ю. Лесяк, Р. Хвалик, М. Кащишин, І. Шайда і М. Хвалик по $5.00; Ю. Зосокало $3.00. — Разом ...$88.00

817. Ню Кесел, Па. Іван Ковальчак ...$5.00

818. Нефс, О. На руки секретаря С. Грушкевича з Вілінг, Ва., слідуючі добродії зложили жертви: Михайло Хайко і Андрій Сеник по $5.00; Василь Боднар, Василь Сеник, Карл Сагрій, Теодор Сеник, Мартин Шістка, Никола Теодор, Олекса Ковалюк, Никола Дірей, Стефан Тедоров і Іван Дукан по $1.00. Разом $20.00. Кошта подорожи $1.40. — Надіслано $18.60

819. Ню Йорк, Н. Й. Іван Кузів жертвував Ліберти бонд на ...$50.00

820. Ню Йорк, Н. Й. Олекса Бригідир $10.00; Михайло Коцай, Дмитро Лучанський і Михайло Дубник по $5.00. — Разом ...$25.00

821. Ню Йорк, Н. Й. П. Теслюк $6.00; Никола Чапрон, Пелягія Чапрон і Йосиф Закутанський по $1.00; Павло Вікул $15.00. — Разом ...$24.00

822. Бруклин, Н. Й. Борис Івановський ...$5.00

823. Вайтстон, Л. Ай., Н. Й. На руки місцевого У. Н. Комітету зложили жертви отсі добродії: М. Билів $3.00; М. Герасимів, М. Місьович, М. Покришка і Т. Домарецький по $2.00; М. Олексів, Р. Салабай і І. Голошецький по $1.00; К. Потанський 50 цнт. Разом $14.50. Розхід: вислане телеграми до Вашінгтону 62 цнт. — Надіслано ...$11.88

824. Ренкін, Па. Михайло Білецький $3.00; Іван Іванюк $4.00; Стефан Борищкевич $2.00. — Разом ...$9.00

825. Стейпелтон, С. Ай., Н. Й. Василь Геба ...$3.00

826. Вашінгтон, Д. К. Петро Ковальчук ...$1.00

827. Ню Йорк, Н. Й. В виказі жертв на фонд оборони Галичини з дня 25. вересня в числі 718 було поміщено, що місцевий У. Н. Комітет зібрав $45.00, а доручив лише $43.00. Два доляри були доручені пізнійше, тому тепер їх зачисляємо ...$2.00

828. Міннеаполіс, Мінн. На руки місцевого У. Н. Комітету зложили жертви слідуючі добродії: о. М. Данилович $35.00; Ол. Грановський $10.00; Петро Вонс $10.00; Іван Гуль Винницький і Павло Шабатура по $5.00; Ів. Лозовський $2.50; Петро Огринчук $2.00; Володимир Шабатура, Никола Ґубрин, Г. Хирматюк і М. Хас по $1.00; Сил. Рихлій, П. Яздюк, Г. Пастушенко і Ів. Панчук по 50 цнт.; П. Чучман 25 цнт. Разом $75.75. Розходи: місцеві видатки $25.00. — Надіслано ...$50.75

829. Ню Йорк, Н. Й. На руки В. Кінгиницького в Укр. Ам. Бюрі в Ню Йорку зложили жертви отсі добродії: Г. Маланчук $10.00; С. Крап $7.00; А. Нагребецький, І. Огірок, С. Наконечний, І. Галичин, І. Сьмішок, П. Ганчарик і В. Баран по $5.00; І. Метрикуш, Л. Крупей, В. Захарків і Ю. Гупень по $3.00; І. Кушнір, В. Яворський, С. Барановський, С. Біда, М. Корманський, О. Яворський і Г. Лаїк по $2.00. — Разом ...$73.00

830. Ню Йорк, Н. Й. Зложили жертви отсі добродії і добродійки: М. Снат і Р. Островська по $10.00; А. Бригідир, П. Ілінська, Кс. Шуфтіта, І. Шкіра, Й. Палеґа, Д. Мілер, Стеф. Тенецький, М. Довшто, Д. Мілян, К. Романишин, А. Солтисик, М. Сербинський, М. Сидор, А. Ільків, Ф. Павливець, Т. Диня, П. Задорожний, І. Кольба, Мих. Кольба, І. Приймак, Ф. Матлай, Л. Небожинський і В. Косцюк по $5.00; А. Тарас $6.00; Мих. Гирович $4.00; Н. Бойко і А. Кифор по $3.00. Теодор Кравців, 27 Іст 6-та ул., зложив ще в цьвітни $5.00, однак з причини недогляду друкарського їх не оголошено. — Разом ...$156.00

831. Вестфілд, Н. Дж. Стефан Амбросійчук ...$5.00

832. Горгам, Н. Дак. На весілю у П. Загорського, дня 14. вересня б. р., на поклик о. М. Лукавського зложили жертви слідуючі добродії: і добродійки: П. Загорський $10.00; Василь Чорний $3.00; О. Стефанишин $2.00; о. М. Лукавський, М. Солтис, Г. Квасний, С. Ангелюк, Я. Стефанишин, Д. Палагнюк, І. Іванюк, Іван Касіянчук, П. Сваричевський, Василь Ганюк, Іван Загорський, К. Клим, С. Іванюк, Н. Дутчак, Н. Басараба і В. Осадчук по $1.00; Н. Клим, А. Ганюк, А. Іванюк, Г. Палагнюк, О. Паладійчук, Н. Клим, П. Канський, С. Іванюк і В. Канський по 50 цнт.; дрібні жертви $1.92. — Разом ...$37.42

833. Голійок, Масс. Стефанія Сіра ...$2.00

834. Фінiксвіл, Па. На руки У. Н. Комітету зложили жертви: Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 321 У. Н. Союза $25.00; бр. св. Михаїла, від 41 „Соєдиненія" $5.00; І. Кобик $6.00; Й. Гозишин, А. Малик, А. Сидорик, А. Бокало, Е. Черевко, Ю. Ничипор, Н. Ступницький, Т. Цюх, Т. Місько, Д. Витрикуш, Н. Лісовський, Г. Ших і І. Вілинський по $5.00; І. Федак $3.00; Т. Ничипор, М. Лопусевич, Д. Грабовський, Д. Савчин, П. Садівський, Л. Лісецький і Л. Грущак по $2.00; І. Федько, А. Білинський, Г. Грущак, І. Повлюх, Н. Грущак, Н. Ничипор, Р. Ничипор, П. Удич, В. Портак, І. Гозиши і Ф. Черевко по $1.00; меньші жертви $7.00. Разом $136.00. Розхід: видатки вічеві $12.50.—Надіслано $123.50

835. Ню Йорк, Н. Й. На руки ратункового комітету з Заставна зложили його члени слідуючі жертви: С. Хархон, О. Малич і О. Пришляк по $5.00; В. Сиван і А. Лоба по $4.00; І. Бобецький $2.00. — Разом ...$25.00

РАЗОМ $956.01.

Попередно оголошено $84.934.84.

ЗАГАЛЬНА СУМА $85.940.85.

Чеки і моні-ордери просить ся виписувати на імя Ukrainian National Committee, а висилати на адресу касієра: Rev. N. Pidhorecky, 22 E. 7th St., New York, N. Y.

Український Народний Комітет.

ВАРВАРСТВА ПОЛЯКІВ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

(Урядові протоколи).

(Дальше).

ПРОТОКОЛ

списаний з **Ілярієм Крижанівським,** командантом станиці жандармерії в Потоці Золотім. (Тепер при Pracowni setnina c. I.-U. в Ужгороді).

Втікаючого зі станиці жандармерії злапала мене польська дика дивізія: 1-ший полк уланів і 2-гий полк ескадрону. Відібрали в мене гроші і заручиновий перстень, причім хотіли мені відтяти палець, від чого я ледви відпросив ся. Дня 4. липня зібрано цілий транспорт і відпроваджено до Нижнева через Коропець під проводом поручника команд. ескорти. При кінци села Коропець втрунули до ескорти з підбитим оком Жида, літ 30. Леґіоністи насьмівали ся з него і питали ся, хто йому підбив очи. Підчас транспорту прикликав командант сего транспорту одного улана і дав йому тайний приказ. Улан викликав Жида з транспорту. Жид з початку бороняв ся, опісля вийшов. Коли сотня відійшла дальше, улан, остаючи ся з Жидом на заді, виняв шаблю і шаблею прорубав йому праве плече, а другий раз шию через ліве ухо. По якімось часі до Жида, що кричав о ратунок, стрілили леґіоністи два рази.

Ужгород, дня 13. серпня 1919.

Крижанівський Ілярій, в. р.

ПРОТОКОЛ

списаний з **Петром Мацеєм.** стрільцем, родом з Касинин, пов. Добромиль. (Тепер при Pracowni setnina c. I.-U. в Ужгороді).

Брат сьвідка, **Іван Мацей,** служив при державній жандармерії в Касининах, пов. Добромиль. Коли Поляки заняли сї околиці, вони виловили всїх українських жандармів, які лишили ся на місци. Шукали і брата оповідаючого. По довгих спробах удало ся їм зловити їх коло хати. В останній хвилї, коли оповідач з братом та ще з одним товаришем побачили зближаючих ся леґіонерів, почали втікати. Леґіонери дали поиказ стати. На приказ став лиш Іван Мацей. Леґіонер, оперши кріс на стовп, стрілив до стоячого, не зважаючи на слова свого співлеґіонера, вахмайстра **Куша,** який остеріґав його, щоб не стріляв, бо „забієш ґо як собакен", на що сей одержав відповідь: „Ніц нє шкодзї. Хцяв України, то бендзе йон мял на другім сьвєцє". По першім невдалім вистрілї поцілив стоячого в голову, а опісля кольбою добив його. Помершого заборонили похоронити. За прочими стріляли, та вони, бачучи, що послухом не уратують житя, почали втікати, що їм удало ся. В село прибула опісля комісія для справдженя факту, яка мала доказати, що застрілений упав жертвою свого товариша.

Ужгород, дня 14. серпня 1919.

Мацей Петро, в. р.

ПРОТОКОЛ

списаний в Повітовім Суді Української Народної Републики в Копичинцях дня 3. липня 1919. Присутні: Повітовий Судія Радзївіл, **Юрій Попадинець** яко протоколянт. Сьвідка упімнено по думці § 165 и. к. Сьвідок Хаїм Катц, Гусятин, літ 55, жонатий, Жид, без замітів, в самій річи:

Підчас польської інвазії в Копичинцях дня 9. червня 1919 задержали мене два польські жовніри на улиці в Копичинцях і приказали мені удати ся з ними на роботу, а коли два малі хлопці, ідучи на роботу, сказали до тих жовнірів, щоби мене лишити, бо я вже старий не можу робити, то жовніри ті відповіли „ні, нехай іде з нами та йому обріжемо бороду". Отож я пійшов з ними аж до народної школи. В школі казали мені робити порядки то є, виносити солому з комнат. Як лише я зачав ту роботу, задержав мене на дворі один польський офіцир, котрий мав відзнаки офіцирські, виняв з кишені ножиці, і заявив мені, що буде обтинати мою бороду. Я почав його просити, щоб сего не ділав, тоді він ударив мене рукою два рази в твар так сильно, що я мало не стратив притомности, потім зловив мене за бороду і пів бороди відтяв ножицями, а відтяте волосе з бороди пхав мені в рот і силував мене, щоб я тоє волосе їв, і я мусів моє волосе гризти зубами. По тім казав мені той офіцир положитись на землю, взяв до рук патика грабового, досить грубого, і тим патиком ударив мене раз по крижах так сильно, що той патик переломив ся, а коли я встав з землі, тоді запитав мене той офіцир до кого належати має земля, що я на ній лежав, і коли я зорієнтував ся о що йому ходить, відповів, що та земля є польська, то він розказав мені поцілувати три рази ту землю, що я учинив, і тоді казав мені йти назад до роботи. На цілу ту роботу того офіцира за мною дивились польські жовніри з комнати через вікно і сьміялись з мене. Поробивши з пів години, зістав я увільнений з роботи і коли я відходив до дому, то жовніри, котрі там мешкали в школі, обрізали мені бороду до решти, а иншим Жидам також. По закінченю і відчитаню так зізнав я, Хаїм Катц. Підписав Попадинець, м. п. Закінчено Радзївіл, м. п.

Борщів, дня 14. липня 1919.

За згідність і віродостойність

Ерденберґер, сотник,
Референт Комісії прослїджуваня П. Н. З. О. У. Н. Р.

ПРОТОКОЛ

списаний в повітовім суді У. Н. Р. в Копичинцях, дня 1. липня 1919. Присутні: Повітовий судія Радзївіл, **Попадинець Юрій** яко протоколянт. Сьвідка упімнено на думці § 165 и. к. Стає сьвідок **Варвара Черниш,** жена Івана, уроджена і замешкала в Кошівці, повіт Гусятин, літ 70, без замітів зізнає:

В Кошівці тривала польська інвазія через три дні, т. є. від 6-го до 9-го червня 1919. Зараз по приході робили ревізії по домах в Кошівці і також до мене прийшло чотирох польських жовнірів, з котрих одного инші жовніри назвали фельдвебльом, котрий також мав відзнаки і забрали пару черевик з мого сина і пару чобіт з мого мужа, верх сукняний з дамського кожуха, і много дрібних річий, а то: хустинок, сорочок і т. д. При ревізії нічого підозрілого не найшли, а говорили, що шукають за амуніцією, за крісами, гранатами і т. д. Другого дня польської інвазії підпалили польські жовніри Котівці, стодолу Николи Сагайдака і не позволили нікому гасити огню. Коли мій чоловік, Іван Черниш, числячий 70 літ, і син Ілько, вернули від того огню до дому, прибігло за ними коло 30 польських жовнірів і почали бити мого сина і чоловіка, руками особливо по твари так, що син мій під тими ударами аж упав на землю і лежачого далї били і копали ногами, а в кінци ледви живих приарештували і обох відвезли до Копичинець, і як чулам, від сусїдів. по дорозї до Копичинець також били сина і чоловіка руками і крісами. Довідалам ся пізнїйше, що обох, чоловіка і сина, тримали в Копичинцях як арештантів, а дня 9. червня 1919, в полудне при цофаню з Копичинець забрали їх з собою, від того часу нема анї чоловіка анї сина.

Крім висше згаданих річей польські жовніри взяли у мене пару молодих коний і віз, а загальна вартість забраних у мене річий і коний представляє около 12.000 корон. Зізнаня повисші можу ствердити присягаю.

По відчитаню так зізналам: І. Варвара Черниш, підписав Попадинець, м. п. Радзївіл, м. п.

Борщів, дня 14. липня 1919.

За згідність і віродостойність

Ерденберґер, сотник,
Референт Комісії прослїджуваня П. Н. З. О. У. Н. Р.

ПРОТОКОЛ

Бережанська бриґада Р. С. ч. 129/р. прислала звіт, з якого винимаємо звістки, що відносять ся до поступованя Поляків.

В селї Маркові застрілили Поляки 75-лїтного війта **Григорія Врубльовського** дня 1. липня с. р. за те, що він називаєть ся Врубльовський, а є Українцем. Григорій Колісник з Маркова доносить, що Поляки зрабували тамошного Жида, а коли той не мав вже що їм дати, привязали його на хрест і били нагаями так довго, аж нещасливий стратив сьвідомість. Його двом дочкам молодим жидівкам, обломали обі руки. Мали се зробити польські офіцири. Всі три жертви здаєть ся померли.

В Дрищеві урядує польський військовий суд. Він видає вироки смерти на своїх арештованих українських провідників і діячів. Арештовано сьвященика з Дрищева. На Горожанку наложив сей суд 60.000 корон контрибуції, на Завалів 17.000 к., на Носів 15.000 корон.

Сї вістки не провірено однак вони й подані неточно, передаємо їх як подані поголоски. Маркова є в підгаєцькім повітї.

Борщів, дня 13. липня 1919.

Др. Володимир Бирчак,
член комісії, в. р.

ПРОТОКОЛ

повернувшого з полону одного стрільця з IV. бриґади, злапаного Поляками. Його зізнаня передає дословно підхорунжий Кирилович із 5-тої сокальської бриґади 4-го курїня.

Вернувший з полону подає: В околиці Золочева попало ся їх 30 до полону. Всіх їх бито і масакровано в неможливий, нелюдський спосіб, опісля поділено на дві части. 14 людий розстрілено рано, уставлених по двох так, що одна куля мала обох класти; коли ні, то доправлювано другою. Між тою першою партією розстріляно брата вернувшого стрільця. Друга партія 16 людий, відходила вечером на призначене місце розстрілу, однак градом куль острілювано.

Отсей звіт пересилаю в цїли заряджения спису точного протоколу із даним стрільцем при 4-тій бриґаді і витягненя з сього консеквенції. Крім сего оповідав тойже стрілець, що вийшов приказ між Поляками, всїх наших полонених старшин безпроволочно розстрілювати.

М. Герасимович, четар, в. р...

Борщів, дня 14. липня 1919.

За згідність і віродостойність

Ерденберґер, сотник
Референт П. Н. З. О. У. Н. Р.

(Дальше буде).

ДОПИСИ.

STAMFORD, CONN.

Українці в Стемфорд, Конн., виграли боротьбу з Ляхами і щоб увіковічнити сю побіду та українське імя в серцях Американців — дадуть величавий концерт, разом з Литовцями, в неділю 19. жовтня, о год. 6.30 пополудни.

Сей концерт призначений для найдобірнійшої американської публики. Як звісно, місто Стемфорд є осїдком богато визначних людий, що своїм впливом зможуть помочи Україні, тому тутешні Українці, під кермою п. Івана Каштанюка, звісного українського патріота — взяли на себе обовязок дальше інформувати Американців про українську справу, а передівсїм нашою штукою, піснею та музикою підбадьорити їх до попертя нашої сьвятої справи.

Є і друга, безпосередна ціль сего концерту, именно: коли ми запротестували до міських властий проти включеня імен польських, варварських леґіоністів на памятнику, що має повстати в Стемфорд в честь усобших Американських жовнірів та віднесли побіду — то ми взяли на себе великий обовязок прийти з матеріяльною помочию в будові сего памятника.

Нас тут дуже мало і самим своїми силами нам булоб труднійше відлестити завдяню, тому звертаємось до всїх Вп. Родимців-українських патріотів та любителїв нашої рідної милозвучної пісні, в доокольчних містах, Ню Гейвен, Ансонія, Дерби, Бріджпорт, а навіть Ню Йорк, щоб численно на сей концерт прибули а тимсамим помогли нам в наших визвольних змаганях і в збірці на фонд памятника в Стемфорд.

Памятайте, Родимці, що своєю присутностию Ви обильно прислужитесь українській справі! Памятайте, що се Ваш сьвятий обовязок нам бути!

Співати буде Хор Української Бесїди з Ню Йорку, під проводом Мирона корикори, та литовський хор з Бруклина.

Сольові точки виконає наш славний артист-співак Михайло Зазуляк.

Концерт розпічнеть ся якраз о год. 6.30. в Alhambra Theatre. Вступ по $1.00 і 75 цнт. Прийдіть всі!

Комітет.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє всїх своїх членів, що місячний мітінг відбудеть ся 19. жовтня зараз по Службі Божій в домі У. А. Горожан, Френклин ул. ч. 822. Обовязком кождого члена явити ся, бо будуть деякі справи до полагодженя. Також буде виграввка. Кождий член має вирівнати свої місячні вкладки. До братства членів будеть ся приймати без вступу, а до У. Н. Союза після статута. Обовязком кождого члена приєднати нового кандидата а сим прислужите ся для розвитку У. Н. Союза. — І. Жиутин, пр.; І. Береза, кас.; І. Сорока, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Подасть ся до відома усім членам тов. „Єдність". від. 163, що місячний мітінг відбудеть ся 18. жовтня 1919. Мітінг пічнесь точно о годині 7.30 вечер в гали під числом 1013 N. 3rd St. Просить ся всїх членів явитись як один, бо є дуже важні справи до полагодженя. Також будеть ся приймати нових членів до товариства і до У. Н. Союза. Обовязком кождого члена є приєднати хоч по одному новому членови. — І. Хмелик, предс.; Т. Сорока, кас.; Н. Волос, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. св. Николая, від. 127, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеть ся 19. жовтня о годині 6-тій вечером в сали Української Січи, 29 Клімо ул., на котрий то всї члени повинні явити ся, бо суть важні справи. — Е. Тимкович, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, подає до відома, що 19. жовтня 1919 р. відбудеть ся звичайний місячний мітінг о 2. годині пополудни. Доси відбував ся що третий четвер по першім, а від 19. жовтня будеть ся відбувати кождої третої неділї по першім. Отсим просить ся братів на сей мітінг прибути всі як один, бо є богато справ до полагодженя ще з попередних мітінгів. Всї члени повинні явити ся, щоб опісля не нарікали, так як доси, що западають ріжні ухвали без їх відома. Через недбальство декотрих членів богато зістали суспендовані, бо не хотіли піддатись ухвалам братства. Членів довгуючих просить ся вирівнати свої залеглости і сповнити наложену кару. Члени, котрі хочуть бути забезпечені, нехай пильнують місячних податків. Просимо усїх членів на сей мітінг принести свою адресу і подати секретареви; коли сего не зроблять, будуть карані. Члени, котрі є суспендовані, коли хочуть, нехай прийдуть і заплатять усе, а будуть приняті наново. — В. Луцишин, предс.; М. Рудий, секр.; В. Скробач, кас.

8,000 IN PARADE OF UKRAINIAN PEOPLE IN BROOKLYN, N. Y., DEMANDING FREEDOM

Freedom for Lithuania and Ukrainia in the fullest sense was demanded by the natives of those countries who reside in the Williamsburg section of Booklyn, in a parade in which 8,000 men and women marched and a mass meeting which crowded McCadden Hall in Berry Street, near South Third street, yesterday.

Speakers who voiced the protest against domination by Poland of territory occupied by these peoples made clear that they had no quarrel with the Polish people in their fight for liberty and the establishment of their own government, but they emphasized the fact that Poland had invaded and occupied territory in which there were 22,000,000 Lithuanians and Ukrainians.

The pageant of protest was one of the most colorful the foreign section of Brooklyn has ever witnessed. Men, women and children dressed in native costumes paraded, carrying slogans naming their demands for freedom for their republics. From all parts of Brooklyn came marchers and not a society or organization, patriotic or fraternal, was unrepresented among the marchers.

At the mass meeting resolutions calling upon the United States to see to it that the boundaries of the two republics were not overrun, and that troops of all nations be withdrawn from their territories, were introduced and passed.

Milton Wright, director of the bureau of information of the Ukrainian National Committee, presided at McCadden Hall. Representative F. H. La Guardia, Morgan T. Donnelly, Thomas Shamis, the Rev. J. Petraitis, Roman Slobodian, and Humphrey Kowalsky spoke.

The hall, which will seat comfortably eighteen hundred persons, was crowded to standing room, with many remaining outside during the meeting.

Telegrams transmitting the protests of the meeting were sent to President Wilson and Senator Lodge, and a cablegram was directed to Frank Polk, of the Peace Conference, in Paris.

(New York Herald, Oct. 5, 1919.)

НОВІСТЬ В ШЕНАНДОА, ПА.

Заходом тов. співацького „Боян" при церкві гр.-кат. св. Михаїла
відбуде ся
В НЕДІЛЮ, 19. ЖОВТНЯ С. Р.
в Вест Енд Гол при Сентер ул.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ

ЧАСТЬ І.

1. „Star Spangler Banner". хор міш.
2. Вступне слово.
3. „Владико неба і землї", хор мішаний, сольо п-ні Е. Ретяк.
4. „Кажуть люди, щом щаслива", декламація ....п-на А. Крестинеч
5. „Реве та стогне"....хор мішаний
6. „Здоров будь рідний краю".................хор діточий
7. Finale: „Розжалобила ся душа", сольо ....п-на Ю. Крестинеч
8. „Закувала та сива зазуля"..................хор мужеський
9. „М...во рідна", терцет....хор міш.
10. „Щасть вам Боже"...хор діточий

ЧАСТЬ II.

11. „Зазвенїмо" ....хор мішаний
12. „Чорна хмара у дуброві", дует п-на Ю. Крестинеч, п. М. Парущак
13. „Боже великий"......хор діточий
14. „Бандура", Гр. Давидовського ....хор мішаний зі солями
15. „Люблю дивитись", дует..........п. М. Оліяр і п. М. Марущак
16. „Огні горять".......хор мішаний
17. „Ура у бій"........хор мужеський
18. „Не співайте менї сеї пісні", сольо ....п-на Ю. Крестинеч
19. „На беріжку у ставка"..хор міш.
20. „America" ....хор

Дірігент хору М. Матвіїв.

Цїни місць: $1.00, 75, 50 і 35 цт.

Початок о годині 7.30 вечер.

Дорогі Родимції! Сердечно запрошуєть ся всїх поблизьких сусідів прибути на сей концерт до Шенандоа, Па., де непожалуєте сеї хвилї, котру стратите сего вечера, а й богато скористаєте втїхи і веселости на будуче.

123-124 КОМІТЕТ.

„Я ПАРУБОК З КАПУСЯН".

Хто не знає сеї нашої пісоньки? Що в нїй той парубок сьпіває? Се, що він є парубок з Капусян і не має жінки, лише є сам... І дальше знов каже; що нащо йому молодої жінки, коли він має сам зі собою досить клопотів. Думаєте, щоб таке зробив би кождий парубок? Неправда. Бо хтоб то хотів виречись молодої жінки лише тому, що має сам свого клопоту доволї? Добрий мущина і в найбільшім нещастю пустить ся в житеву боротьбу при помочи молодої жінки. Се показує нам отже, що той наш парубок немав досить сили та енергії стати до борби з перепонами, котрі трафилиб ся йому в будучім житю при молодій жінці... Молода жінка є підпорою чоловіка при кождій нагоді, бо який бувби сьвіт без жінки? Але щоби чоловік удержав свою жінку і родинне житє, треба енергії і охоти до житя. А хто не має тої енергії, нехай уживає Босакового Лїчничого Гіркого Вина, а скоро пустить ся в борбу, хочби і з цілим сьвітом. Ціна: 1 фляшка $1.00, 6 фляшок $5.50, 12 фляшок $10.00. Адреса:

BOSAK MANUFACTURING CO.,

434 Lackawanna Ave., Scranton, Pa. (Огол.)

ПРО ВЯЧЕСЛАВА ЛИПИНСЬКОГО

(Із зальцведельського „Шляху").

Вячеслав Липинський, посол Української Народної Республики в Австрії, походить з давної української сімї, що за панованя Польщі на Україні, як і богато українських родів (Свищенки, Неплюї, Немиричі, Юркевичі, Ярошевські і т. д.) волею-неволею приняли були унію або поперехodили на католицьку віру, а потім польщились. Родив ся він 5. цьвітня 1882 року в селї Затурцях, володимирського повіту на Волини, учив ся в гімназії в Житомирі, Луцку і скінчив її в Києві; на університеті був у Кракові та в Женеві.

Вже в гімназії Липинський пристав до української школярської громади. Хоча йому дома всї казали, що він Поляк, що його батьківщина — Польща; що його народ — польський народ, він швидко побачив, що се щось не те; що Польща — далеко, що на Волині, його батьківщині — польського народу немає; його-ж обовязок, яко народолюбця, працювати для того народу, серед якого жиє, а сим народом є тільки український народ. Треба було ще тільки розяснити питане національної приналежности, і Липинський кинув ся до історії простїджувати своє минуле. І історія виявила йому як на долоні, що майже всї пани Правобережа, се колишні Українці, які відцурались своеї нації; стали Поляками і, як Польща впала, вони таки ними залишились і тягли до Варшави. Се, дуже ненормальне явище добачали ополячені Українці вже давнійше. Ще в 60 роках XIX стол. відомий український історик Володимир Антонович, теж вихований у польському дусі, отверто і ясно у своїй відомій „Сповіди" заявив, що, виріши і живучи на Україні, він не має сумління бути для українського народу тим, що тільки з нього живе, а мусить для нього працювати, тому вертаєть ся назад до тої народности, до якої належить його народ, і до якої належали його прадіди. За слідами Антоновича пішов і Липинський. Цілий свій університетський час посьвятив він розясненю сього питаня, як інтелігентні роди на Україні на протягу нашої історії польщили ся; як ставали ворогами того народу, з якого вийшли. Все те доказував окремими виданями. (Найважнійші з них: Шляхта на Україні, З історії України, Данило Братковський і т. д.). Алеж сього було йому мало. Як колись Антонович так і Липинський уважав справою свого сумління відпокутувати за вчинок прадідів, які покинули свій народ. Спокутувати гріх прадідів перед власним народом нащадки спольщених Українців могли тільки працею для того-ж народу; поворотом до своеї національности, до українства. Про себе Липинський се зробив, але треба було ще переконати других. З тим наміром Липинський почав видавати польською мовою (1909) тижневник у Києві, п. з. „Przegląd Krajowy", коло якого згуртували ся всї ті Українці, що виросли на Україні Поляками, але їх прадіди були Українцями. Наслідком сеї роботи богато людий, що любили український народ, а блукали далї в темряві, не знаючи, куди їм пристати, зрозуміли, хто вони і всї сили свої віддали на працю для України. Що за таку роботу Поляки по головці, мовляв, Липинського — як колись, і Антоновича — не погладили, сього треба було і сподїватись.

Скінчивши університет, Липинський осілив ся на своєму хуторі „Русалївські Чагари" в Уманщині та почав займатись хазяйством, але і письменницької праці не кидав. З вибухом війни його забрано до війська. Яко офіцир 4 драгунського полку, він відбув цілий східно-пруський похід, але важко занедужавши, перейшов у запасні частини. По революциї Липинський працював у війську над українізацією армії і служив в українській армії до травня 1918 року. У червні 1918 р. його назначив гетьманський уряд українським послом до Відня і посольство сильно відбивало своїм складом н. пр. від берлінського тим, що воно справді було українське, і тим, що Липинський підібрав собі до посольства виключно Українців, тимчасом, як н. пр. берлінське гетьманське посольство мало послом бар. Штейнгеля, який усе прохав вибачення, що не знає по українськи, понабирав собі до посольства самих Москалів або помоскощених Українців, т. зв. фаховців, які вважали се місце „угодком рускої культури" і компромітували українство за кордоном. Як упала гетьманщина, Директорія потвердила Липинського послом до Австрії, як доброго відомого українського діяча.

Твори Липинського — всї вони історичного змісту — крім окремих видань, які задля цензурних умов мусїли виходити за кордоном, у Кракові, друкувались у „Записках Наукового Товариства ім. Шевченка" у Львові і в „Літературно-Науковім Вістнику" у Києві.

Василь Верниволя.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(Оголошеня женитьби не приймаєсь).

ЗМІНА АДРЕСИ.

Подаю до відома, що моя теперішна адреса тота: REV. B. HRYVNAK, P. O. Box 214, Marblehead, O. 23-24

Пошукую свого шваґра **ЛУЦЯ БАБИЧ,** з села Шандрівця, повіт Турка, Галичина. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: DMYTRO LYSZKANYCZ, Box 116, Portland, Pa. 123

Посилайте гроші своїй родині до краю тільки через Американсько-Українське Бюро в Філядельфії. Адреса: American Ukrainian Bureau, Inc., 322 N. 8th St., Philadelphia, Pa. 118—

ПОШУКУЮ женщини котра би хотїла занятись домовою працею. Може бути самотною або вдовою з дітьми. Зголошувати ся до: DMYTRO KOLODY, B x 14, Port Richmond, Va. 121-23

Пошукую свого брата **НИКОЛУ ГАЩКА,** з села Каралівка, повіт Заліщики, Галичина. Перед пятьма роками перебував в Канаді. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: JOHN HALYK, 205 Allen St., Hudson, N. Y. 121-23

Пошукую в важній справі свого брата **ВАСИЛЯ** і сестри **МАРІЇ КАЧОРОВСЬКИХ,** з села Добранич, пов. Перемишляни, Галичина. Хтоби про них знав, або вони самі, зволять зголосити ся до: S. KACHOROWSKI, 2495 E. 26th St., Cleveland, O. 121-24

Пошукую свого брата **МИХАЙЛА ОСАК,** з села Котузова, повіт Підгайці, Галичина. Два роки минуло як виїхав з Сиракюз, Н. Й. Хтоби про него знав або він сам, зволить зголоситися до: JOHN OSAK, 217 Williams St., Solway, N. Y. 121-23

Пошукую свого шваґра **ПЕТРА ЧУЧМАН,** з села Фирлеївки, повіт Золочів, Галичина. Має перебувати в Миннеаполіс, Мінн. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: ANDREW SOTNYK, Box 567, Aguilar, Colorado. 122-24

Пошукую свого вуйка **СТЕФАНА ЗАДОРОЖНОГО,** з села Антонівки, повіт Чортків, Галичина. Перебував в Вінніпеґу, Канада. Хтоби про цего знав, або він сам, зволить зголосити ся до: STEVE BYCZOK, 110 Albert Ave., Newark, N. J. 122-27

Пошукую своїх двох братів, **МИХАЙЛА І ФЕДЬКА ОЛІЙНИК,** родом з села Буневич, пов. Добромиль, Галичина. Перебували перед 8 роками в Durey, Pa. Хтоби про них знав або вони самі, нехай зголосять ся на мою адресу: MARY OLIJNYK, 636 Grand St., Jersey City, N. J. 122-24

Я Параска Котис, з села Болотянки, повіт Сяніг, Галичина, пошукую своїх братів **ВАСИЛЯ** і **ІВАНА КОТИС.** Мають перебувати в Пенсильванії або Міннесота стейті. Хтоби про них знав, або вони самі, зволять зголосити ся до: TESSIE CURTIS, 996 Hasley St., Brooklyn, N. Y. 23-25

ПОШУКУЮ кравця до помочи на нову і стару роботу. Голосіть ся до: A. PASICHNYK, 513 E. 15th Street, New York, N. Y. 122-24

УКРАЇНСЬКА МІСІЯ потребує стенографістку, умію чу писати вправно на тайпрайтері на українській і англійській мовах. Зголошуватись на адресу: UKRAINIAN MISSION, 1960 Biltmore St., Washington, D. C. 22-24

ПОТРЕБА української вейтерки до ресторану. Знаючі сю роботу зволять голосити ся до: L. BAR, 104 E. 7th St., New York, N. Y. 122-24

ЛОНЧРУМ НА ПРОДАЖ, при 23-ій ул. (між 6-ою а 7-ою евеню). Добрий бизнес. Продаєсь з причини виїзду до краю. Близші інформації удїлить: Office: 1 7 E. 4th St., New York, N. Y.—Tel. 5649 Orchard. 119—

УКРАЇНСЬКА РЕСТАВРАЦІЯ Бориса Виховалия, 503 E. 6th Street, New York City видає смачні і здорові снїданя, обіди і вечері, приготовлені на спосіб старокраєвий. Ціни низькі.

Переконайте ся! 23-25

Американсько-Українське Бюро в Філядельфії є одинoке українське товариство в Америці що має шифкарти до краю і з краю до Америки. Адреса: American Ukrainian Bureau, Inc., 322 N. 8th St., Philadelphia, Pa. 118—

Перед виїздом до старого краю пошукую шваґра **РОМАНА КУЗЬМУ,** родом з Борок великих, пов. Тернопіль, Галичина. 16 літ тому приїхав до Америки, в роцї 1913 отримавем 3 листи від него з міста Сан Франціско, Каліфорнія. Прошу дуже, хто би о нім знав або він сам, нехай зголосить ся на адресу: LUKA CHOMA, 117 West Street, Newark, N. J. 121-23

МАЮ НА ПРОДАЖ ресторан в добрім положеню, інтерес вироблений, стала клієнтеля. Прошу зголошувати ся до: J. WARUTZKI, 64 John St., Newark, N. J. 122-24

ПОТРЕБА

спільника до дуже поплатного бизнесу з капіталом від $500 до $1.000. По близші інформації зголошувати ся листовно або особисто: 122-26

147 — 4th Avenue, Room 328, New York, N. Y.

Пошукую свого брата **ТЕОДОРА ФЕРЕНЦ,** з села Сокалївки, повіт Золочів, Галичина. Перебував в Порт Артур, Канада. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: HRYC FERENC, 524 Fountain St., Door 22, Youngstown, O. 123-25

Пошукую в дуже важній справі свого шваґра **ІВАНА НОВОСАД,** з села Ілавча, повіт Теребовля, Галичина. Перебував в Едмонтон, Канада. Хтоби про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: FRED SLOBODIAN, 754 Trafalet St., Flint, Mich. 123

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Чужинці будуть мусіли примусово вчити ся англійської мови.

В попереднім числі нашої газети було сказано, що сенатор Кенайон, котрому було поручено розслідити причини сталевого страйку, повернув з Пітсбургу сенатору до Вашінгтону з сильною постановою, щоби чужинців, котрі не вміють читати, писати і говорити по англійськи, — навчити сього дорогою примусу. Є проєкт, щоб чужинця, котрий не навчить ся англійщини протягом перших пятьох літ свого побуту в Злучених Державах, — депортувати. Инші проєкти говорять про примусове навчане англійської мови тих чужинців, котрі переживають вже від ряду літ в сій державі. Се є проєкт сенатора Сміта, з Джорджії. Сей проєкт каже, щоби парлямент установив міністерство просьвіти, яке мало би дбати про шкільні справи. В кождій місцевости отворилиб ся школи для чужинців, котрі не вміють читати, писати і говорити по англійськи, або котрі взагалі є analьфабетами. Ті чужинці мусіли би примусово ходити до школи що найменьше 200 годин в році. Обчислюють, що тут є около 10,000.000 чужинців, котрі не розуміють англійської мови.

Міністер справедливости боронить права робітників.

В промові, виголошеній у Філядельфії, міністер справедливости, Мічел Палмер, обставав права робітників. „Жаль великий — говорить міністер — збирає мене, коли я подумаю, що ми не маємо того довір'я між собою у промисловій ситуації, як в політичній. Прецінь у промислі мусить наступити демократія. Фабрика не може йти ані одного дня при помочи самих грошей, або при помочи самих лише робітників. Потрібно взяти обі ті чинники, коли хочеть ся, щоби колеса фабрики рушали ся. Капітал і праця мусять ся злучити ся. Що впрочім говорити про капітал і працю, коли капітал — се ніщо инше, лише комбінація гроший і праці. Длятого праця повинна мати тесаме право, що гроші, а тесаме право, що праця. Мусить ся виготовити плян добрий для обох. Однак признати треба, що доси гроші все рішали про долю праці".

Еміграція до Канади.

Злучені Держави затрівожені великою еміграцією до Канади. Протягом останніх вісьмох місяців виїхало зі Злучених Держав до Канади 38.222 особи. Більшість з них — се рільничі робітники, котрі осілюють ся в Канаді в провінціях Манітоба, Саскачеван, Брітиш Колюмбія, Онтеріо і Квебек. — Лише в серпни 1919 року виїхало до Канади 5.149 осіб. Майже всі еміґранти є в дозрілім віці.

Фармери основують кооперативні склепи.

Фармери повіту Брум, нюйорського стейту, думають, що вони вже вирішили питане про знижене дорожні на харчові артикули, коли постановили основати великий кооперативний склеп з капіталом 20.000 долярів. Той склеп буде находити ся в місцевости Лісл, в північній части повіту. Коли окажеть ся, що кооперативна система вийде на користь фармерам і населеню, тоді кооперативні склепи поосновують ся по иншим містах і місточках повіту, а специяльно в Бінґгемтоні.

Правительство не допустить до майнерського страйку.

У Вашінгтоні говорять, що правительство ніяк не допустить до майнерського страйку, котрий мав би наступити 1-го падолиста 1919. Майнерський страйк спаралїжував би весь промисловий і торговельний рух в краю, тому правительство не може допустити до такого страйку. Правительство дасть вільну руку конференції, котра тепер відбуваєть ся між майнерами і копальниками у Філядельфії. Колиж ся конференція не доведе до порозуміня, правительство візьме справу у свої руки.

Як американські Жиди дбають про своїх братів.

Чи хто любить Жидів, чи ненавидить, — мусить брати собі від них примір, як ратувати братів у старім краю. Американські Жиди заснували собі запомоговий комітет і до того комітету сунули міліонами гроший. Нині сей комітет здав справоздане, з котрого виходить, що він вислав з Америки ріжних товарів за суму $2,308,-992.62. Поміч дано в виді запомоги, товарів, лікарств, харчів і иньше. Польським і галицьким Жидам вислано запомоги на суму $852.956.86. На Литву післано товарів, вартости 150.000 долярів. Австрійським Жидам післано поміч в сумі $587.249.-49. Російським Жидам післано поміч в сумі 320.000 долярів. Румунським в сумі 239.786.27, а навіть до Азії вислано понад 150.000 долярів. — Жиди не перестають складати дальші жертви, хоч в касі їх комітету находить ся ще спора сума долярів. Недавно Жиди знов постановили зложити між собою 10,000.000 долярів.

Справа броварників перед трибуналом.

Федеральний трибунал, найвисша судова інстанція в Злучених Державах, буде розбирати справу броварників 8-го грудня 1919. Трибунал має видати оречене, чи броварники можуть виробляти 2.75-процентове пиво в часі прогібіції, чи ні.

Сьогорічний збір пшениці.

Після найновійших обчислень міністерства рільництва, сьогорічний збір пшениці буде далеко меньший від збору з минувшого року. Ярої пшениці обчисляють на 203,170.000 бушлів; всю пшеницю обчисляють на 918.471.000 бушлів. Се є 4,870.000 бушлів ярої пшениці меньше, як минувшого року.

Поженились на „біснесовій" основі.

Цікаве вінчане відбуло ся в Сіракюз, Н. Й. Двоє молодят поженили ся цілком на „біснесовій" основі. Не з любови ані з привязаня до себе. Коли з точки фінансової буде їм зле жити разом, вони мають право розходити ся. Сими реформаторами є Дж. Філіпс, богатий дідич з Освего, і вдова Кері Варнер. Філіпс присягнув вірність своїй жінці, а також сказав, що всіх старань доложить, щоби її жите було вигідне і веселе. Вона однак не має найменьшого права до його маєтку, а він не має права до її маєтку. На случай розводу, вона не має права домагатись ся від нього жадної винагороди, ані звороту коштів процесу.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Справа Галичини.

Справа Галичини ще й доси не порішена. Українське пресове бюро доносить, що рада чотирох відкинула польські вимоги щодо східної Галичини. Тому й статут східної Галичини, який виготовляють в Парижи, вважає східну галичину окремою країною, яка повинна мати власний сойм. Польща одержує тільки тимчасовий мандат для заряду краєм, а про властиву приналежність вирішить плєбісцит. — Знова краківська „Нова Реформа" доносить, що справа східної Галичини мала бути полагоджена разом з австрійським договором, однак се відложено на неозначений час, тепер мирова конференція занимає ся балканською справою. В справі будучности східної Галичини панує два напрями: представники Англії вважають східну Галичину за окрему державу, а натомісць французька дипльоматія бажає, щоби східну Галичину признано Польщі. В підкомісії генерала Лерон, яка мала виробити автономічний статут для східної Галичини, представники Англії переголосовано. Значить американські делегати пішли на сторону Франції і Польщі, а тимсамим проти України. — Щодо границь східної Галичини, то її західна лінія буде йти через Цішанів і Лісно.

Українці покидають Коломию.

Краківська „Нова Реформа" повідомляє, що через занятє Покутя польськими військами Українці масово покидають Коломию і околицю. Останний евакуаційний поїзд відїхав з Коломиї 7-го вересня 1919 в напрямі Хотина, Бесарабія, а відти до Каменця. Виїхало ним понад 300 осіб.

З Перемишля.

Рух серед Українців з кождим днем росте. Всюди в Перемишли можна помітити початки відновленої організаційної роботи, яка дає запоруку на гарні наслідки. З відновлених доси товариств, себто „Бесіди", читальні „Просьвіти" і Педагогічного Товариства, се остатнє взяло на себе дуже важну місію і сповнює її без закидів. Доказом сього нові приватні заведеня шкіл ріжних типів, до них оголошено вже вписи. Саме-ж громадянство зрозуміло як слід потребу рідної школи і всіми силами піддержує розпочату акцію. Велику увагу приходить ся звертати на наших полонених та інтернованих, які в великім числі находять ся в місті і недалеко в Пикуличах. Серед них панує епідемія тифу, яка пожирає денно по кілька жертв. „Союз Українок" докладає всіх старань, щоби тим нещасним якнебудь допомогти. Уладжуєть ся концерти й забави і дохід з того йде на поміч сим нещасливим. Родинам інтернованих польські власти не дають жадної допомоги. Львівський український театр під управою Коссака дав кілька вистав в Перемишли, які зробили добре вражіне на гостий. За кождим разом саля була переповнена.

Голод в Станиславові.

В Станиславові від кількох місяців панує великий голод. Нема хліба, цукру і найпотрібнійших харчевих продуктів. В околичних селах також голодують. Сьогорічний урожай випав дуже лихо.

Іменована.

Заступником міністра внутрішних справ в правительстві директорії, І. Мазепи, котрий рівночасно є премієром, назначено д-ра Макуха, члена галицької радикальної партії. Радника міністра праці Гольдельмана назначено заступником міністра праці. Заступником міністра рільництва має бути іменований звісний галицький економіст др. Ракочий, член радикальної партії. Другим заступником має бути представник національної меньшости.

В обороні України.

Сенатор Люсіє Корнет, член французької комісії для закордонних справ, висловлюєть ся в „Лє Френс Мілітер", так про відношене до України: „Се не вистарчить сказати, що український рух є штучний і сим нібито розвязати тисячну боротьбу між Польщею і Україною. Рух сей істнує. Він має своє коріне в минувшині і домагаєть ся повної незалежности в будучности. І тому треба осторожно і докладнойше розглянути західну границю України. А конференція, дозволивши Полякам окупувати східну Галичину, допустила ся лихого вчинку, який буде мати наслідки".